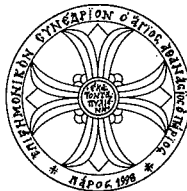

Ἱερομονάχου ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

**Ἄγνωστος αὐτόγραφος ἀκολουθία,
ποίημα ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου,
εἰς τὸν ἅγιον Μακάριον ἀρχιεπίσκοπον Κορίνθου τὸν Νοταρᾶν
καὶ ἕτερα ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Μεγίστης Λαύρας**

Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸν τόμο

ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ο ΠΑΡΙΟΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
(ΠΑΡΟΣ 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ - 4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1998)

ΠΑΡΟΣ 2000

Νικοδήμου Λαυριώτου

Τερομινόχου

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ,
ΠΟΙΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΙΟΥ, ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ
ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΤΟΝ ΝΟΤΑΡΑΝ ΚΑΙ
ΕΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΗΒΑΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

Πρό ἑαυτοῦ ἐνεπέποιθα εἰς τὴν ἐνεξάντητον καὶ πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Ἱερῆς Μετανόιας μόν, τῆς Μεγίστης Λαύρας, μεταξὺ τῶν ἀκαταλαγογραφητῶν χειρογράφων αὐτῆς¹ καὶ ἐν περιέχον Ἱερὰν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ.

Συγκεκριμένως μετὰ τὰ φ. 74 τοῦ ὁπ' ἀριθμ. 138 ἀκαταλαγογραφητοῦ χγφ, συμπεριλαμβάνονται ἑν πεντάδιον, ἔκ δεκά φύλλον, περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου. Τὸ ἀκαταλαγογραφητὸν αὐτὸ χειρόγραφον² τῆς Μεγίστης Λαύρας ἔχει βιβλιοθετηθῆ τὸ 1970, εἶναι σύμμετρον καὶ ἀγρικται ἐκ τριῶν διαφορετικῶν μερῶν:

Τὸ πρῶτον μέρος (φφ. 1-15³) ἀποτελεῖται ἐκ χγφ. φυλλαδίου μὲ τὴν λόγον τοῦ ἀπόστολο Πέτρος Ἀπόστολος, εἰς τὴν ἐκ πάλαι εὐφρασιαμένης ... Χριστοῦ ... προ-
έλευσιν.

Τὸ δεύτερον μέρος περιέχει ἐν φφ. 16⁴ ἕως 26⁵: Μισσαϊλίωνος ἐπισκόπου Κλερμόντου, λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ ἐντέλει τὴν χρονολογίαν γραφῆς τοῦ κειμένου 31 Δεκ. 1834.

¹ Ἐν φφ. 26⁶ ἕως 29⁷: Ὀμιλία περὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης, τῆς αὐτῆς χρονολογίας.

² Ἐν φφ. 31⁸ ἕως 38⁹: Ὀμιλία περὶ θανάτου. Ἐκφωνηθεῖσα ἐνώπιον τοῦ Βασι-
λέως τῆς αὐτῆς ἐποχῆς.

³ Ἐν φφ. 39¹⁰ ἕως 46¹¹: Ἐγκώμιον ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Θεοφανείων ..., ἐν φ. 46¹² ἡ
χρονολογία 1854 Νοεμ. 10.

⁴ Ἐν φφ. 47¹³ ἕως 50¹⁴: Ἐγκώμιον εἰς Ἁγίον Χαράλαμπον (κολοβόν).

1. Ἐν Μεγίστῃ Λαύρῃ διατάνονται 900 ἀκαταλαγογραφητὰ χγφ., τῶν ὁποίων κατὰ τοῦτον ἄνγκεται τὸ Πατριαρχεῖον Ἱδρυμα Παιδαγωγικῶν Μελετῶν. Ἀπὸ τῆν δὲ κοπιωγραφεῖν καὶ περιεγραφεῖν ἐπιμελεῖται ἡ φιλελεύθερος ἐλαχιστότης καὶ εἰς τὸ πρόσχημα μέλλον θὰ δημοσιευθῆ.

2. Χγφ. χαρτῶν, αὐ' ἀνάως, 220x165, φφ. 84.

Ἐν φφ. 51^ν ἕως 53^ν: *Περὶ πενίας καὶ πλούτου*, Τανταλίδου ποίημα. Ἐξεφωνήθη δὲ ὑπὸ Καλλινίκου τοῦ Κυζίκου (κολοβόν).

Ἐν φφ. 54^τ ἕως 60^ν: *Λόγος ἐγκωμισιαστικὸς εἰς τὸν Ἅγιον Θεοδόσιον τὸν Κοινοβιάρχη*, ὑπὸ Φωτίου Τανταλίδου ἐξεφωνήθησαν (sic).

Ἐν φφ. 61^τ ἕως 66^ν: *Λόγος εἰς τὴν θ^ν Κυριακὴν τοῦ Λουκά*. *Περὶ θείας Προνοίας*.

Ἐν φφ. 68^τ ἕως 73^τ: *Λόγος εἰς τὸ Γενέσιον τῆς θεοτόκου*.

Ἐν φ. 74^τ: *Προσφώνημα εἰς χειροτονίαν Ἱεροδιακόνου*.

Σημειωτέον ὅτι τὰ φύλλα α, 11^ν, 12, 13, 14, 15, 30, 38^ν, 67, 73^ν, 74^ν, 83, 84^τ τοῦ χειρογράφου εἶναι λευκά.

Τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τοῦ χειρογράφου ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Χατζημιχαήλ ἐξ Ἁγιάσου τῆς Νήσου Λέσβου τὸ 1854³.

Τέλος, τὸ τρίτον μέρος τοῦ κώδικος περιέχει τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς πόνημα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου (φφ. 75^τ-82^ν).

Προτοῦ ἀρχίσωμεν νὰ ἀναλύωμεν τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἁγίου, ἃς εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ἀκόμη κωδικολογικὰ στοιχεῖα περὶ τοῦ χειρογράφου.

Ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ χάρτου, ἐκ τοῦ τρόπου γραφῆς τῶν κειμένων καὶ κυρίως ἐκ τῶν ὕδατοσήμων, συνάγεται ὅτι τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ ἐγράφη περὶ τὰ 1830, τὸ δεύτερον φέρει τὴν χρονολογίαν 1854 καὶ τὸ τρίτον συνετέθη περίπου τὸ 1808. Τοῦτο θὰ φανῆ καὶ ἐν συνεχείᾳ.

Εἰς τὸ φύλλον 84^ν ὁ Γέρων Ἀλέξανδρος Λαυριώτης (Εὐμορφόπουλος)⁴ σημειοῖ: *Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Συναξαριστῇ Δουκάκη*. *Ἐκτὸς τῶν τελευταίων εὐχῶν*. *Εἶναι αὐτόγραφον Ἀθ. Παρίου*. Ἡ σημείωσις αὕτη ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον μου καὶ μὲ παρεκίνησεν εἰς βαθυτέραν ἐξέτασιν τοῦ ὅλου θέματος. Προστρέξας λοιπὸν εἰς τὸν Κ. Σάθα διεπίστωσα ὅτι τὴν ὑπαρξίν πλήρους ἀσματικῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου εἰς τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Νοταρᾶν ἠγνοεῖ τόσον ὁ ἴδιος, ὅσον καὶ ὁ Α. Ζ. Μάμουκας. Ἄλλ' εὗρον λίαν ἐνδιαφέρουσαν τὴν ἀναγραφὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Σάθα τοῦ τίτλου τοῦ γνωστοῦ βιογραφικοῦ ἔργου τοῦ Ἀθανασίου πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, τὸν ὁποῖον παραθέτει ὡς ἐξῆς: *Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ καὶ Κανῶν ὕμνητήριος εἰς αὐτὸν τὸν ἅγιον, ὑπόθεσιν ἔχων τινὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ θαυμάτων*⁵.

3. Εἰς τὰ φφ. 26^τ καὶ 46^τ τοῦ χγφ. εἶναι γεγραμμένα ἢ τε χρονολογία καὶ τὸ ὄνομα τοῦ γραφέως.

4. Ὁ Γέρων Ἀλέξανδρος Λαυριώτης (Εὐμορφόπουλος) ἤρμασεν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ 19^{ου} αἰ. (Γ. Μ. Μεγ. Λαύρας καὶ Ἐηροποτάμου) († 1905) καὶ ἦτο εἰς τῶν λογιωτέρων μοναχῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐδημοσίευσε καὶ ἀνεκοίνωσεν ἱκανὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας.

5. Βλ. Κων. Σάθα, *Νεοελληνικὴ Φιλολογία...*, ἐν Ἀθήναις 1868, σ. 642.

Ἐπίσης ὁ Κ. Σάθας κρίνει τὸ ἔργον τοῦ παριανοῦ Ἀγίου ὡς ἀνέκδοτον, διότι κατὰ τὴν ἔκδοσίν του τὸ 1863 ἐν Χίῳ παρελείφθησαν καὶ παρεμορφώθησαν τροπάρια καὶ μετεσκευάσθη ὁ βίος τοῦ Ἀγίου οὕτως, ὥστε οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν πρωτοτύπου⁶.

Εἰς χειρόγραφον ἀκολουθίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Μακαρίου τῆς Ἰ. Μ. Βατοπεδίου Ἀγ. ᾽Ορους⁷ γραφεῖσαν: Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωμβ' (1842) ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ παρὰ Διονυσίου Μοναχοῦ, συμπεριλαμβάνεται καὶ δεῦτερος κανὼν ὡς ποίημα τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ἐνῶ ἡ ὅλη ἀκολουθία τιτλοφορεῖται ὡς ἔργον Ἱερομ. Νικηφόρου τοῦ Χίου. Ὁ ὡς ἄνω κανὼν εἰς ἤχον δ' (ποίημα Ἀθανασίου τοῦ Παρίου) ἀναφέρει τὰ θαύματα τοῦ αγίου Μακαρίου⁸. Ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ τρία μεγαλυνάρια⁹ συντεθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὰς ἐντύπους ἀκολουθίας τοῦ Ἀγίου Μακαρίου¹⁰ συναντῶμεν ὡσαύτως, ὡς ἕτερον κανόνα εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἀγίου, τὸν ἀνωτέρω δεῦτερον κανόνα τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου Παρίου εἰς ἤχον δ' κατὰ τὸ Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, ὡς καὶ τρία μεγαλυνάρια.

Ἡ χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς Ἰ. Μ. Βατοπεδίου τοῦ 1842 εἶναι σχεδὸν πανομοιότυπος μὲ τὰς ἐντύπους ἀκολουθίας, συγκρίνων δὲ ταύτας κανεὶς βλέπει ὅτι ἀπορρέουν ἐκ τῆς ἰδίας πηγῆς¹¹.

Ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἰ. Μ. Ξενοφῶντος ἐναπόκειται ὡσαύτως, ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 63 κώδικι, χειρόγραφος Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ. Ἡ ἀκολουθία αὕτη παρουσιάζει ἀξιοπροσέχτους τινὰς ἰδιαιτερότητας, οὕτω:

1^{ον}) Εἰς τὸν Ἑσπερινόν¹² ἔχει τὰ τρία προσόμοια τοῦ α' ἤχου, κατὰ τὸ Τῶν

6. Αὐτόθι.

7. Χγφ. Ἰ. Μ. Βατοπεδίου ἀριθ. 817 (ἔτος 1842): Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ, πονηθεῖσα παρὰ Νικηφόρου Ἱερομονάχου Χίου. Βλ. Sophronios Eustratiades and Arcadios, Catalogue of the Greek manuscripts in the Library of the Monastery of Vatopedi on MT. Athos, Cambridge 1924, σ. 158 ὡς καὶ ὑποσ. 19.

8. Χγφ. Βατοπ. 817, φ. 4^ο.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., φ. 11^ο.

10. α') Ἐν Χίῳ τῷ 1863, β') ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου τῷ 1885, γ') ἐν Ἀθήναις τῷ 1892, εἰς τὸν Μεγ. Συναξαριστὴν, Κων. Χ. Δουκάκη, τόμος μηνὸς Ἀπριλίου, σ. 166-206, δ') ἐν Κορίνθῳ τῷ 1949, ὡς καὶ Σιωτ. Χονδροπούλου, Μακάριος Νοταρᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, Ἀθήνα 1999, σ. 177-211, κ.ἄ.

11. Ὅρα πρῶτον τροπάριον «Ὁὐκ αἰσχύνονται...», τῆς ζ' ὁδῆς τοῦ δευτέρου κανόνος τοῦ Ἀγίου. Τοῦτο μὴ ὑπάρχον συνεπληρώθη ἐκ τῶν ὑστέρων, βλ. Δουκάκη ἐνθ' ἄνωτ., σ. 203.

12. Αἱ προαναφερθεῖσαι ἐντυπὸι ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ Βατοπεδινῷ χγφ. ἱεραὶ ἀκολουθίαι εἶναι πλήρεις δι' Ἀγρυπνίαν καὶ περιέχουν καὶ μικρὸν Ἑσπερινόν, ἐνῶ ἡ τῆς Ἰ. Μ. Ξενοφῶντος ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα

οὐρανίων ταγμαμάτων ... Ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἐτέρων τροπαρίων τῆς ἀκολουθίας συμπεραίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς τῶν ἤτο γνωστὸς καὶ φίλος τοῦ Ἁγίου Μακαρίου.

2^ο) Γενικῶς παρατηρεῖται εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἱ. Μ. Ξενοφῶντος ὅτι ἔχουν ἀντικατασταθῆ αἱ προτάσεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν νῆσον Χίον, λ.χ. εἰς τὸ ἀ' τροπάριον τοῦ Ἐσπερικοῦ ὁ στίχος ... *τὸν λειτουργὸν Κυρίου καὶ τῆς Χίου λαμπτήρα...* μὲ τὸν στίχον ... *τὸν λειτουργὸν Κυρίου καὶ πιστὸν οἰκονόμον...* Εἰς τὸ γ' τροπάριον τοῦ Ἐσπερινοῦ ἡ φράσις ... *τὸν ταῖς ὁδομαῖς τοὺς ἐν Χίῳ πνευματικαῖς ... μὲ τὴν ... τὸν εὐοσμίας τοὺς πάντας πνευματικῶς...*¹³.

3^ο) Ὁ μοναδικὸς κανὼν τῆς Ξενοφωντινῆς ἀκολουθίας εἶναι ὁ γνωστὸς τοῦ Ἱερομονάχου Νικηφόρου τοῦ Χίου εἰς ἤχον πλ. δ' κατὰ τὸν Ἀρματηλάτην Φαραῶ..., τὸν ὁποῖον τὸ χγφ. τῆς Ἱ. Μ. Βατοπεδίου καὶ αἱ ἔντυποι ἀκολουθίαι ἔχουν ὡς πρῶτον κανόνα. Ἐπίσης ἐν τῷ Ξενοφωντινῷ χειρογράφῳ δὲν ὑπάρχουν μεγαλυνάρια.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἰδιαιτεροτήτων συμπεραίνεται ὅτι ὁ γράψας τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ξενοφωντινοῦ κώδικος ἐχρησιμοποίησε παρηλλαγμένα τὰ τροπάρια τὰ συντεθέντα παρὰ τῶν Ἀγ. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου καὶ τοῦ Ἱερομονάχου Νικηφόρου τοῦ Χίου, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἡ ἀκολουθία αὐτὴ δὲν ἐγράφη ἐν Χίῳ.

Ἀνακεφαλαιοῦντες ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος συνέγραψε κανόνα εἰς δ' ἤχον κατὰ τὸ Ἀνοιξὼ τὸ στόμα μου εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τοῦ Νοταρᾶ ὡς καὶ τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἁγίου. Παρ' ὄλον ὅτι ὁ Κ. Σάθας, ὡς προανεφέρθη, διασώζων τὸν τίτλον τοῦ συγγράμματος τούτου τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου γράφει περὶ κανόνος μόνον, ἐν ταῖς ἐκδοθεῖσαις ἀκολουθίαις ὅμως ὡς καὶ ἐν τῷ Βατοπεδινῷ κώδικι ὑπάρχουν εἰς τὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου μεγαλυνάρια εἰς τὸν Ἅγιον Μακάριον ὑπὸ τοῦ Παρίου. Εἰς δὲ τὸ Χιακὸν Λειμωνάριον (ἔκδοσις 1992) ἀναφέρονται ὡς ποιήματα τοῦ ἰδίου καὶ τὸ Κοντάκιον καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον. Ἄρα ἐκτὸς τοῦ Κανόνος ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος συνέγραψε καὶ ἕτερα τροπάρια πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου.

Τὸ περιέργον εἶναι ὅτι βάσει τῶν μέχρι τοῦδε ἐξετασθέντων στοιχείων δὲν δύναται κανεὶς νὰ εἴπῃ μετὰ βεβαιότητος πόσα τροπάρια τῆς πλήρους ἀκολουθίας συνέταξεν ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο τὴν ἀπάντησιν δίδει τὸ χειρόγραφον 158 τῆς Μεγίστης Λαύρας, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀνεφέραμεν εἰς τὴν ἀρχὴν, μεταξὺ τῶν φύλλων 74 καὶ 85 περιέχει δέκα φύλλα (75^τ-82^ν). Ἐν φ. 75^τ

τῆς Μεγίστης Λαύρας δὲν περιλαμβάνουν μικρὸν Ἐσπερινόν, περιέχουν ἀντὶ δύο ἀνὰ ἓνα κανόνα διάφορον καὶ γενικῶς ὀλιγώτερα τροπάρια.

13. Αἱ ἀναφοραὶ εἰς τὴν νῆσον Χίον τοῦ Ξενοφωντινοῦ χειρογράφου εἶναι ὀλιγοσταὶ καὶ ἱστορικοῦ μόνον περιεχομένου.

υπάρχει ἡ ἐπιγραφή: *ᾠωε΄ Μηνί Ἀπριλίῳ δεκάτῃ ἐβδόμῃ μνήμῃν ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ. Τὰ ὡς ἄνω δέκα φύλλα συμφώνως πρὸς τὰ κωδικολογικά των στοιχεῖα ἐγράφησαν περὶ τὸ 1808, ἐκ δὲ τῆς ἀναλύσεως τοῦ κειμένου παρετηρήθησαν τὰ ἑξῆς:*

α΄) Ὅτι ἡ ἀκολουθία αὕτη ἐγράφη ἐν Χίῳ, διὸ καὶ πλεῖστοι ἀναφοραὶ ἐν αὐτῇ εἰς τὴν Χίον: *...καὶ τῆς Χίου λαμπτήρα...* (κατωτέρω, σελ. 175), *τὸν ἐν ὁδομαῖς τοὺς ἐν Χίῳ πνευματικαῖς...* (αὐτόθι), *... εἰς τὴν Χίον μεταστάς...* (σελ. 176) *... καὶ Χίου τὸν θεῖον κοσμήτορα* (σελ. 177) κ.ο.κ.

β΄) Ὅτι ὁ συγγραφεὺς τονίζει τὰ θαύματα καὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ Μακαρίου, προβάλλων αὐτὰ ὡς ἀπόδειξιν δικαιοσύνης τῶν κοινῶν μετ' αὐτοῦ ἀγώνων πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας: *...θεῖε ὄντως Μακάριε, γαυρίασμα ἔνθεον τῶν ἀκριβῶς ἐπομένων, ταῖς πατρικαῖς παραδόσεσιν, ἅσπερ νῦν θεόθεν, κυρωθεῖσας, καθορῶντες σκιρτῶσι πνεύματι¹⁴ κ.ᾠ.*

Κυρίως, ὁμως, φαίνεται τοῦτο εἰς τὰς δύο ἀγνώστους μέχρι τοῦδε εὐχὰς τοῦ χειρογράφου ἀναγινωσκομένας ὑπὸ ἱερέως εἰς τὸν Κορίνθου Ἱερὸν Μακάριον πρὸς πᾶσαν χρείαν¹⁵: ἐν τῇ πρώτῃ ἀναγινώσκομεν: *... Διὰ τοῦτο, Δέσποτα Παντοκράτορ, Θεὲ Πανάγαθε καὶ Πανοικτίρμον, σοὶ προσάγομεν πρέσβυν ἀξιόχρεων, καὶ εὐπρόσδεκτον, ὃν ἠγάσας, καὶ ἐδόξασας, καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν σημεῖοις ἐξαισίοις καὶ τέρασι, θαυματουργὸν ἀνέδειξας, καὶ καθ' ἑκάστην δεικνύεις, τὸν θεῖον, φημί, Μακάριον, τὸν μέγαν τῆς Κορίνθου Ἱεράρχην, τὸν πιστόν σου θεράποντα, τὸ κλέος, τὸ καύχημα, τὸ γαυρίασμα ἡμῶν τῶν ταπεινῶν, τὸν χθὲς καὶ πρόην μεθ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων ἀυλιζόμενον, καὶ συνδιδαιτώμενον, καὶ εἰς τέλος ἡμᾶς ἀγαπήσαντα, καὶ θάρρος μέγα ἡμῖν ἐμποιήσαντα, καὶ εἰσέτι καὶ νῦν ἐμποιοῦντα, ὥστε αὐτὸν τοῦτον ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀνάγκαις καὶ χρείαις, πρέσβυν ἀκαταίσχυτον προβάλλεσθαι... ναὶ θειότατε Ἱεράρχα, καὶ χριστομίμητε, ... ἐπάκουσον ἡμῶν... τῶν πάλαι καὶ αἰεὶ σῶν φιλτάτων...* (κατωτέρω, σελ. 193).

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ λέγει: *Ἀγιώτατε, σεβασμιώτατε, καὶ θειότατε πάτερ, ... ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοι σου, οὓς διὰ σπλάγχχνα ἐλέους σου, ἔτι μεθ' ἡμῶν ἀυλιζόμενος, δίκην πατρὸς φιλοστόργου ἠγάπησας, καὶ σαυτοῦ οἰκείους ἐποίησας...* (κατωτέρω, σελ. 193-194).

γ΄) Ὅτι αἱ συχναὶ ἀναφοραὶ τοῦ συγγραφέως εἰς τὴν σορόν, τὰ ὁστᾶ καὶ τὸν τάφον τοῦ Ἀγίου δεικνύουν ὅτι ἡ ἀκολουθία συνετάγη καὶ ἐφάλη κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ Ἀγίου Μακαρίου, ἥτις, κατὰ τὰ εἰωθότα

14. Δεύτερον τροπάριον ἀποστίχων τοῦ ἑσπερινοῦ, φ. 75^ο (κατωτέρω, σ. 176).

15. Αἱ δύο εὐχὰι ἀναγράφονται μετὰ τὴν ἀκολουθίαν ἐν φφ. 81 καὶ 82 καὶ εἶναι μέχρι τοῦδε ἄγνωστοι (κατωτέρω, σ. 192-194).

τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τελεῖται μετὰ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς κοιμήσεως.

Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν τὰ σχετικά χωρία τῆς ἀκολουθίας: *Χαίρει πᾶσα πιστῶν ἡ πληθὺς... καὶ ...πάντοθεν προστρέχει εἰς προσκύνησιν, τῶν θείων λειψάνων σου, καὶ σοροῦ τῆς πανσέπτου σου...*¹⁶, ἕτερον *...πνεύματος ἢ χάρις ... ἢ καὶ νῦν τὰ ὀστέα σου, δείκνυσι πηγὴν θαυμαστήν...*¹⁷, ἕτερον *Τὸν τάφον σου κλεινέ, ...κυκλοῦντές σου δεόμεθα..., ἕτερον Θησαυρὸν ... τὰ σεπτὰ σου λείψανα, ὁ χριστεπώνυμος λαός, τῆς Νήσου Χίου ἐπλούτησε...*¹⁸.

Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν κανόνα τοῦ Ἁγίου ἀριθμοῦνται τὰ θαύματα αὐτοῦ καὶ τονίζεται ὁ πόθος τοῦ συγγραφέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἁγίου καὶ τὴν δικαίωσιν τοῦ κοινοῦ των ἀγῶνος.

Ἄρα καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀκολουθίας φαίνεται ὅτι ὁ γνώριμος τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, ὁ συνδιαιωόμενος καὶ συναγωνιζόμενος μετ' αὐτοῦ, ὁ εὐρισκόμενος ἐν Χίῳ, συγγραφεὺς αὐτῆς εἶναι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος.

Τὰ ὡς ἄνω ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὰ ἀναφερθέντα κωδικολογικὰ στοιχεῖα καὶ τὴν σύγκρισιν τῆς γραφῆς πρὸς αὐτόγραφα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου δικαίωνουν τὴν ἄποψιν τοῦ γέροντος Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, ὅτι τὸ Λαυριωτικὸν χγφ. εἶναι αὐτόγραφον τοῦ Ἀθανασίου Παρίου. Ἐστάλη δὲ τοῦτο πιθανότατα εἰς τὸ ἐν Καρυαῖς Ἁγίου Ὁρους Λαυριωτικὸν Κελλίον Ἁγίου Γεωργίου τῶν Σκουρταίων, τὸ γνωστὸν σήμερον ὡς κελλίον τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, διότι ὁ Ἅγιος Μακάριος ἐκεῖ ἐκάρη μεγαλόσχημος μοναχὸς παρὰ τοῦ Γέροντος Παρθενίου Σκουρτή, ὁπότε καὶ ἔπαυσε κατὰ τὴν μοναχικὴν τάξιν τοῦ Ἁγίου Ὁρους τῶν ἀρχιερατικῶν ἱεροτελεστιῶν. Τοῦτο μαρτυρεῖται εἰς τοὺς πρὸς τὸν Ἅγιον Μακάριον χαιρετισμοὺς τοῦ Ἱερομονάχου Νήφωνος τοῦ Χίου, ἐκδοθέντας εἰς τὰ «Χιακὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά» τεῦχος β' 1950, ὅθεν καὶ ἀνεδημοσιεύθησαν ὑπὸ Σώτου Χονδροπούλου, Μακάριος Νοταρᾶς ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, Ἀφηγηματικὴ Βιογραφία, Ἀθήνα 1999, σσ. 212-220. Τὸ σχετικὸν κείμενον ἔχει ὡς ἐξῆς: *Καταφύγιον θεῖον σὺ τὸν Ἄθω γινώσκων, εἰσέδυσ ἱεροῖς ἐν τοῖς τούτου Παρθενίῳ τῶ ἀγίῳ φοιτῶν καὶ τὸ θεῖον σχῆμα παρ' αὐτοῦ ἀμπεχόμενος, ὃν καὶ συμμύστην ἔσχηκας Χριστῶ κρυγάζων, θεοφόρε ἀλληλουῖα.* (Σώτου Χονδροπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 215)· καὶ εἰς ἐπιστολὴν Ἱσιδώρου Κυριακοπούλου Ἱερομονάχου ἐκδεδομένην ἐν τῷ περιοδικῷ *Σαμιακά*.

Ἐπειδὴ ἡ ἀκολουθία τοῦ Παρίου ἐγράφη ἐν Χίῳ διὰ τὸν συγχεκριμένον σκοπόν, νὰ φαλῆ δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου Μα-

16. Τρίτον τροπάριον τῶν ἀποστίχων τοῦ ἑσπερινοῦ. φφ. 75^v-76^r (κατωτέρω, σ. 176).

17. Κάθισμα μετὰ τὴν πρώτην στιχολογίαν τοῦ Ὁρθρου φ. 76^{r-v} (κατωτέρω, σ. 177).

18. Κάθισμα μετὰ τὴν δευτέραν στιχολογίαν τοῦ Ὁρθρου, φ. 76^v (αὐτόθι).

καρίου, διὰ τοῦτο εἶναι εἰδική καὶ σύντομος. Προκειμένου ὁμοῦς ὁ Ἅγιος Μακάριος νὰ ἐορτάζηται δι' ἀγρυπνίας πανηγυρικῶς, συνεπλήρωσεν ἐν συνεχείᾳ καὶ κατέστησε πανηγυρικὴν τὴν ἀκολουθίαν ὁ Ἱερομόναχος Νικηφόρος ὁ Χίος διασκευάσας αὐτήν, ὥστε νὰ φάλληται εὐρέως κατὰ τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Μακαρίου· παρέλειψεν ὁμοῦς, ἄγνωστον διατί, τὰς εὐχὰς πρὸς τὸν ἅγιον. Τὴν συμπεπληρωμένην ἀκολουθίαν τοῦ Ἱερομ. Νικηφόρου ἀντέγραψεν ὁ Διονύσιος Ἀγιαρτεμίτης τὸ 1842 καὶ τὸ ἀπόγραφον τοῦτο διὰ τοῦ Μητροπολίτου πρῶν Ἀδριανουπόλεως Γρηγορίου Βυζαντίου (ἀδελφοῦ κατὰ σάρκα τοῦ Νεομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ἐνίσχυθη πρὸς τὸ Μαρτύριον παρὰ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου) ἔφθασεν εἰς Ἰ. Μ. Βατοπεδίου γνωστὸν σήμερον ὡς ὑπ' ἀρ. 817¹⁹. Ἐπίσης εἰς τὴν Χίον ἐξεδόθη ἡ συμπεπληρωμένη ἀκολουθία ὡς σύγγραμμα τοῦ Ἱερομ. Νικηφόρου τοῦ Χίου τὸ 1863, ἥτις ὀλίγον διαφέρει τῆς ἐν τῷ Βατοπεδιῶ κώδικι, ἠκολούθησαν δὲ πανομοιότηπως, ὡς προείπομεν, καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδόσεις τοῦ 1885 καὶ 1894.

Ἐκ τῆς διασκευασθείσης ὑπὸ τοῦ Ἱερομ. Νικηφόρου ἀκολουθίας προέρχεται καὶ ἡ τοῦ Ξενοφωντινοῦ χειρογράφου, ἡ ὁποία κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀντεγράφη ἐν Ἀγίῳ Ὄρει.

Εἰς τὴν Μεγίστην Λαύραν εὐρίσκονται καὶ ἕτερα χειρογραφα περιέχοντα ἔργα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου συνολικῶς ἑπτὰ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ἐξ αὐτῶν τὸ ὑπ' ἀριθ. 96 σύγκειται ἐκ δύο συσταχωμένων χγφ.²⁰ ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον τιλοφορεῖται: *Δήλωσις τῆς περὶ τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει ταραχῶν ἀληθείας, ἥτοι Ἀπόδειξις στερεὰ καὶ ἀναντίβροτος, ὅτι τῶν ἀκαταπαύστως ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει... ταραχῶν αἴτια ὑπάρχουσι τὰ ... γράμματα ἕνεκα τῶν ἐν Κυριακῇ νεκρικῶν μνημοσύνων...* καὶ σύγκειται ἐκ σελίδων 184 καὶ ἐνὸς λευκοῦ φύλλου. Τὸ δεύτερον ἐπιγράφεται: *Περὶ τοῦ Κορίνθου, ἥτοι τοῦ ἱεροῦ Μακαρίου, ἀπόδειξις ὅτι οὐκ ὀρθῶς, οὐδὲ δικαίως, ἐκ τῆς πρὸς τινὰς συγκρίσεως καὶ τινῶν ἀνθρωπίνων στοχασμῶν ἢ τούτου ἀγιότης, καὶ τὰ θαύματα ἐκβάλλονται, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ σελίδων 69 καὶ μιᾶς λευκῆς.* Ἐν ἀρχῇ τοῦ κείμενου τούτου ἀναφέρεται: *Προτοῦ νὰ λάβω ἀπόκρισίν σου, ἂν ἔλαβες τὰ προσταλέντα, δηλαδὴ τὴν τε τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, περὶ τῆς τῶν βρωμάτων λιπασίας διάταξιν, καὶ τὸν ἤδη πολλακίς αἰτηθέντα πανηγυρικὸν λόγον τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, καὶ πῶς σοι ἔδοξαν ταῦτα λαβόντι...*

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ ὡς ἄνω χγφ. συμπεραίνεται

19. Ἐν φ. 1^ε τοῦ χγφ. καὶ ἐν τῇ κάτω ῥα ἀναγινώσκομεν: Ἐκ τῶν τοῦ πρῶν Ἀδριανουπόλεως Γρηγορίου καὶ τότε. Βλ. καὶ Σωτ. Ν. Καδᾶ, Τὰ σημειώματα τῶν χειρογράφων τῆς Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου, Ἅγιον Ὄρος 2000, σ. 148, ἀρ. 817. Περὶ Διονυσίου Ἀγιαρτεμίτη βλ. Σωτ. Παπαδοπούλου, «Διονύσιος Καλλιπολίτης», ΘΗΕ 5, σ. 81-82.

20. Τὸ χγφ. εἶναι χαρτῶν, 18ου αἰῶνος, 160x115.

ὅτι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἀπευθύνει τὰ αὐτὰ ἔργα του πρὸς τινας, εἰς τοὺς ὁποίους μεταξὺ ἄλλων ἀπέστειλε καὶ πανηγυρικὸν λόγον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὸν ὁποῖον λόγον ἐπανειλημμένως οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐζήτουν, προφανῶς διὰ χρῆσιν καὶ ἀνάγνωσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑορτὴν καὶ πανήγυριν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου²¹. Ὅπως δὲ καὶ τὰ περὶ μνημοσύνων προειρημένα ἔργα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἐγράφησαν καὶ ἀπεστάλησαν διὰ σοβαροῦς λόγους εἰς γνώστας τῆς ὑποθέσεως καὶ ἔχοντας ἄμεσον σχέσιν μὲ τὰ γεγονότα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει. Τίνες ὅμως ἦσαν οὗτοι;

Εἰς ἡμερολόγιον τοῦ Ἱερομονάχου Στεφάνου Σκούρτη, ἐκ τοῦ ἐν Καρυαῖς Λαυριωτικοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου (τῶν Σκουρταίων) ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἐν λόγω Ἱερομόναχος κατὰ τὸ ταξιδίον του εἰς Βενετίαν, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπιστρέφων τὸ 1836, ... *περὶ μνημοσύνων 2 χειρόγραφα τοῦ Παρίου...*²².

Συνδυάζων κανεῖς τὰ ἀνωτέρω δεδομένα συνάγει εὐκόλως, ὅτι τόσον τὸν πανηγυρικὸν λόγον πρὸς τὸν Ἅγιον Γεώργιον²³, ὅσον καὶ τὰ δύο ἐναποκείμενα ἐν τῷ Ω6 λαυριωτικῷ κώδικι ἔργα²⁴, ἀπέστειλεν ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου Ἀδελφοῦς Ἱερομονάχους Σκουρταίους. Μετὰ δὲ τὴν κοινοβίασιν τοῦ Ἱερομ. Νεοφύτου Σκούρτη εἰς Μεγίστην Λαύραν²⁵, οὗτος ἔφερεν καὶ ἐναπέθεσεν ταῦτα ἐν τῇ Λαυριωτικῇ Βιβλιοθήκῃ, περὶ τὸ 1840. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ ἡ προέλευσις αὐτῶν. Ἐναπομένει ὡς ζητούμενον ἢ ἀνεύρεσις τοῦ ἀναφερομένου ἀνωτέρω *Περὶ λιπασίας* ἔργου τοῦ Μ. Βασιλείου.

Σήμερον ἐν τῇ Μεγίστῃ Λαύρᾳ σώζονται καὶ φυλάσσονται χειρόγραφα μὲ ἔργα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ὡς ἀκολούθως:

1) Τὸ Ω6, μὲ τὴν δῆλωσιν περὶ τῶν γεγονότων διὰ τὴν μὴ τέλεισιν τῶν μνημοσύνων ἐν Κυριακαῖς καὶ τὴν περὶ ἀγιότητος τοῦ Μακαρίου Νοταρᾶ Ἀρχιεπισκόπου

21. Ὁ πανηγυρικὸς οὗτος λόγος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου ὑπάρχει εἰς Μεγίστην Λαύραν, ἐν τοῖς γγφ. 94, 12 καὶ 78 τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐκ τῶν Ἰωασσαφαίων τῶν Καυσοκαλυβίων, ὡς καὶ 77 τοῦ Καθολικοῦ.

22. Βλ. Ἱερομ. Νικοδήμου Λαυριώτου, Στεφάνου Ἱερομονάχου τοῦ Σκουρταίου καταγραφὴ (ἡμερολόγιον) 1834-1836 περὶ ἐκδόσεων ἔργων ἁγίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἐπετηρὴς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν 15 (1996-2000), σ. 181.

23. Πρόκειται διὰ τριάδιον (6 φύλλα) εἰς Κώδικα Μεγίστης Λαύρας ἀρ. 94 (Ἰωασσαφαίων), χαρτ., 200x155, περὶ τὸ 1806.

24. Ἐκ τοῦ ἰδιοχείρου κώδικος Ω6 ἀνεγράφησαν οἱ κώδικες: Μεγίστης Λαύρας 34 (Ἰωασσαφαίων), Ἁγ. Παντελεήμονος 208 καὶ 767, Τριῶν Παίδων Βίγλας καὶ Καφάλας.

25. Ὅρα χειρόγραφον Τυπικὸν Μεγίστης Λαύρας, ἀρ. 80 Καθολικοῦ.

Κορίνθου ἀπόδειξιν. (Αυτόγραφα τοῦ Ἁγίου). Τὸν κώδικα περιγράφει εἰς τὸν κατάλογόν του ὁ Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης²⁶.

2) Τὸ 34 (Ἰωασαφαίων), τὸ ὁποῖον ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὡς ἄνω Ω6 (ἀντίγραφον). Περιγράφεται εἰς τοὺς καταλόγους Σπυρίδωνος Λάμπρου καὶ Εὐλογίου Κουρίλα.

3) Τὸ 158 (ἀκαταλογογράφητον), μετὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου εἰς τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Νοταρᾶν (αὐτόγραφον). Τοῦτο περιεγράφη ἀνωτέρω καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐκδίδεται ἐν τέλει τῆς παρούσης ἢ ἀκολουθία.

4) Τὸ 94 (Ἰωασαφαίων), τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 19 αἰῶνος, περιέχον τὸν πανηγυρικὸν λόγον εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον. Τοῦτο ἐγράφη ἐν Χίῳ διὰ τὴν ἀναγινώσκηται προφανῶς κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου τοῦ ἐν Ρεστοῖς, ὡς φαίνεται εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον, ὅπου γράφει: ... *νεύση εἰς τὰς καρδίας τῶν πολεμούντων νὰ καταπαύσουν καὶ μίαν φορὰν τοὺς πολέμους, καὶ νὰ κάμουν μίαν παγκόσμιαν εἰρήνην, λυπήσου ἅγιε τοῦ Θεοῦ τοὺς πτωχοὺς, τοὺς πένητας, τὰ ὄρφανά, ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπου πάσχει ἕλη κοινῶς, ὡσὰν ἓνα ἀσθενὲς καὶ ἐκλελυμένον σῶμα... κατάπεμψον οὐρανόθεν τὰ θεῖα ἐλέη, εἰς ὅλους ἀπλῶς τοὺς εὐλαβεῖς σου ἑορταστάς καὶ ἐξαιρέτως εἰς τοὺς δούλους σου τούτους, τοὺς ἐπιτρόπους καὶ συνδρομητάς τοὺς κοπιῶντας καὶ φροντίζοντας, διὰ τὴν σύστασιν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ Ἁγίου σου τούτου Ναοῦ, καὶ εὐλόγησον ἅπαντας, ἀνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ τέκνα... .* Γραφεῖς, λοιπόν, ὡς φαίνεται, ὁ ἀνωτέρω λόγος διὰ νεοσύστατον Ἰ. Ναὸν (τῆς Χίου μᾶλλον), ὅταν ἐζητήθη καὶ ἀπεστάλη εἰς τοὺς Σκουρταίους, ὡς ἀνεφέραμεν ἤδη, εἰς Ἅγιον Ὄρος, προσηρμόσθη εἰς τὰ ἁγιορειτικὰ δεδομένα. Ἐν τέλει τοῦ κειμένου (φ. 28^v) ἐπανελήφθη παρὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἢ τελευταία παράγραφος, οὕτως: ... *τὰ μὲν σκάνδαλα, καὶ τὰ σχίσματα, καὶ τὰς διχονοίας, ἐκ μέρους ἡμῶν ἐξάρη, ὡς πάντη ἀλλότρια καὶ ξένα τοῦ χριστωνύμου λαοῦ, ὡσὰν ὅπου τὸν μὲν σατανᾶν ταῦτα πάντα εὐφραίνουσι...* (Αὐτόγραφον Ἁθ. Παρίου). Τὸ χγφ. τοῦτο περιγράφεται εἰς κατάλογον Εὐλογίου Κουρίλα.

5) Τὸ 12 (Ἰωασαφαίων)²⁷, περιέχει τὸν αὐτὸν πανηγυρικὸν λόγον τοῦ Παρίου εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, μετὰ τὴν τελευταίαν παράγραφον ἐξ ἀρχῆς γεγραμμένην διὰ τὰ ἁγιορειτικὰ δεδομένα, ὡς ἐξῆς: ... *τὰ μὲν σκάνδαλα, καὶ τὰ σχίσματα, καὶ τὰς διχονοίας, ἐκ μέσου ἡμῶν ἐξάρη, ὡς πάντη ἀλλότρια, οὐ μόνον τοῦ μοναχικοῦ τάγματος, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος...* . Τὰ δύο πρῶ-

26. Περὶ αὐτοῦ βλ. καί: Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, Δήλωσις τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ταραχῶν ἀληθείας. Ἱστορία καὶ θεολογία τοῦ κολουβαδικοῦ κινήματος βάσει ἀνεκδότων χειρογράφων. Ἐπιμελεῖα Θεοδωρήτου ἱερομονάχου, Ἀθῆναι 1988.

27. Πρόκειται διὰ τριῶν φύλλα 6), μεταξύ τῶν φφ. 173 καὶ 178 τοῦ κώδικος 12 (Ἰωασαφαίων) τῆς Μεγίστης Λαύρας, χαρτ., 200x155, περὶ τὸ 1807.

τα φύλλα (173 καὶ 174) ἔγραψεν ὁ Ἱερομ. Ἰωάσαφ τὸ 1914, προκειμένου νὰ συμπληρώσῃ τὸν ἀκέφαλον λόγον, ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει: Τὸν λόγον τοῦτον εἶχομεν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀκέφαλον, οὐδὲ ἐγνωρίζομεν τίνος διδασκάλου ἦτον. Εὐρεθεὶς δὲ τέλειος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μ. Λαύρα ἀντέγραψα τέλειον αὐτὸν διὰ τῆς ἐμῆς γραφῆς, κατὰ 7/βρίου τοῦ 1914 διὰ τὴν βιβλιοθήκην μας, καὶ συνέταξα αὐτὸν εἰς τὸν παρόντα χειρόγραφον κώδικα ὑπ' ἀριθ. 12 Ἱ. Τ. Ἰωασαφαίων. (φ. 173^ν). Ἐν φ. 174^ν ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος σημαντικὴ σημείωσις: ἀντέγραψα τὴν ἀρχὴν ἔκ τινος χειρογράφου τῆς Ἱερᾶς Μ. Μεγίστης Λαύρας καὶ τὸ περιεργον ὅτι καὶ ἡ γραφὴ ἦτο ἀπαράλλακτος ὡς τοῦ ἡμετέρου τούτου. Ὅθεν συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος ἀπέστειλε δύο ἰδιοχείρως γεγραμμένους λόγους εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, οἵτινες τὸ 1914 εὐρίσκοντο ὁ μὲν πρῶτος εἰς τὴν Μεγίστην Λαύραν (μέσω Σκουρταίων), ὁ δὲ παρὼν εἰς Ἅγιον Γεώργιον Κουσοκαλυβίων (Καλύβην Ἰωασαφαίων), ἀλλ' ἀκέφαλος. Δανισθέντος τοῦ Γέροντος Ἰωάσαφ τὸ χειρόγραφον τῆς Μονῆς του, προκειμένου νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἰδικόν του, παρέμειναν ἀμφότερα εἰς τὴν καλύβην αὐτοῦ, ὅπου καὶ κατελογογραφήθησαν, παρὰ τοῦ Εὐλογίου Λαυριώτου (Κουρίλα) τὸ 1930. Πρὸ δεκαετίας μετεφέρθησαν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Μεγίστης Λαύρας (Αὐτόγραφον τοῦ Παρίου).

6) Τὸ 77 τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μεγίστης Λαύρας. Τοῦτο ἀντεγράφη ἔκ τοῦ ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθ. 5, γραφὲν τὸ ἔτος 1838²⁸. (Ἀντίγραφον). Περιγράφεται εἰς τὸν κατάλογον Εὐστρατιάδου.

7) Τὸ 78 (Ἰωασαφαίων) τῆς Λαύρας, ὅπερ τυγχάνει ἀπόγραφον ἐπίσης καὶ αὐτὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5, γραφὲν τὸ ἔτος 1878²⁹. (Ἀντίγραφον). Περιγράφεται εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Εὐλογίου Κουρίλα.

28. Ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ ὑπάρχει ὡσαύτως ἡ φράσις: ...οὐ μόνον τοῦ μοναχικοῦ τάγματος..., ὡς καὶ ἐν τῷ χγφ. 12 (Ἰωασαφαίων).

29. Ἡ αὐτὴ ὡς ἄνω φράσις ὑπάρχει ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ καὶ τοῦ παρόντος κώδικος.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΑΓΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ ΥΠΟ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΩΔ. 158 ΜΕΓ. ΛΑΥΡΑΣ
(φφ. 75^τ-82^ν)

*αωε' Μηνὶ ἀπριλλίῳ δεκάτῃ ἐβδόμῃ
μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν
Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρᾶ.*

*Ἐσπέρας τῆς τυχούσης ἑορτῆς Γ', καὶ τοῦ Ἱεράρχου Γ'.
Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων Ταγμάτων.*

Τὸν θεοπρόβλητον ὄντως, Κορίνθου πρόεδρον, τὸν λειτουργὸν Κυρίου, καὶ
τῆς Χίου λαμπτήρα, Μακάριον τὸν θεῖον, θείαις ὠδαῖς, ἱερῶς εὐφημήσωμεν, καὶ
5 γὰρ πρεσβεύει Κυρίῳ διὰ παντός, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τὸν ἰσαγγέλωσ ἐν κόσμῳ, πολιτευσάμενον, ἀσκητικοῖς ἀγῶσι, καὶ ἀτρύτοις
καμάτοις, καὶ νῦν μετὰ ἀγγέλων ἐν οὐρανῷ, τῷ Θεῷ παριστάμενον, καὶ ταῖς
ἐκεῖθεν ἀκτίσι ταῖς θεουργοῖς, ἀπαστρέποντα ὑμνήσωμεν.

10 Ἡ Πελοπόννησος χαῖρε, ἐπεὶ ἐβλάστησας, τὸ παρθενίας ἄνθος, καθαρότητος
κρίνον, τὸ ρόδον τὸ εὐῶδες, τὸν εὐκλεῆ, Ἱεράρχην Μακάριον, τὸν ἐν ὁδοῖς τοὺς
ἐν Χίῳ πνευματικαῖς, θείων ἔργων κατευφράναντα.

Δόξα, ἦχος πλ. β'.

15 Ὅσπερ τρισμακάρι, ἀγιώτατε πάτερ, Ἱεράρχα Μακάριε, χαῖρε καὶ εὐφραίνου,
Χριστὸν ἀπολαβὼν τὸν σὸν ἔρωτα, καὶ τὴν χάριν τῶν θαυμάτων παρ' αὐτοῦ κομι-
σάμενος τῶν παθῶν γὰρ ἀπαλλάττεις τοὺς πάσχοντας, καὶ πνεύματα ἀπελαύνεις
τὰ ἀκάθαρτα, ὧν τῆς πλάνης ῥυσθείημεν οἱ πόθῳ τιμῶντές σε, ταῖς πρὸς Θεὸν
εὐπροσδέκτοις Ἰκεσίαις σου.

Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

Ἄναγνώσματα τὰ τοῦ Θεολόγου. Εἰς τὴν λιτὴν τὰ ἰδιόμελα τοῦ ἀγίου.

20 Ἦχος α'.

Τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου στοιχιούμενος, καὶ ὀλοτρόπως ἐκ παιδὸς αὐτῷ ἀνακείμενος
ἐκ παντός μολυσμοῦ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀνώτερον ἐτήρησας Μακάριε. Ὅθεν
φ. 75^ν χρισθεὶς τῷ πνεύματι, χρίσματι ἀγίῳ λειτουργὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ / μυστηρίων
ἐγένου ὄσιος, ἄκακος, καὶ ἀμίαντος, καὶ λαμπροτέραν τὴν Ἱεραρχίαν ἀνέδειξας,

25 τοῖς ἀσκητοῖς σου ἀγωνίσμασι· δι' ὃ πρεσβεύων μὴ παύση δεόμεθα ὑπὲρ τῶν
ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα, ἤχος β'.

Ἡ τοῦ πνεύματος χάρις τῆς Κορίνθου σε πρόεδρον καὶ πιστὸν οἰκονόμον Ἰε-
ρῶν προὔχειρίσατο, καὶ θείων μυστηρίων λειτουργόν, θεοφόρε Μακάριε, εἶτα
30 λόγοις ἀποβρήτοις Θεοῦ προνοίας εἰς τὴν Χίον μεταστὰς ἐνθέοις λόγοις καὶ
πράξει διέπρεφας καὶ τέλος τὸ τοῦ βίου ἐν αὐτῇ, ἐδέξω ὄντως θεοδόξαστον,
θαυμάτων παραδόξων, θεόθεν χάριν κομισάμενος.

Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

Εἶτα ἀποστίχου. Τὸ πρῶτον τῆς τυχούσης ἡμέρας· εἶτα τοῦ ἀγίου.

35

Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν.

Χαίροις ἀσκητικαῖς ἀγωγαῖς, τὸ κατ' εἰκόνα διασώσας ἀλώβητον, Μακάριε
τὸ τοῦ κτίστου, νοῦν ἡγεμόνα τὸ σόν, ἀνδρικῶς θεόφρον ἐνστησάμενος, πρὸς πάθη
δλέθρια, καὶ τὸ χεῖρον τῶ κρείττονι καθυποτάξας, καὶ τὴν σάρκα τῶ πνεύματι,
δουλωσάμενος, ἀνευδότοις ἀγῶσί σου, καὶ εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν, ὡς ἦν πάτερ ὅσιε,
40 ἀναδραμών τε καὶ φθάσας, καὶ νῦν τυχὼν τῆς θεώσεως, μὴ παύση πρεσβεύων ταῖς
φυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι τὸ μέγα ἔλεος.

Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην.

Χαίροις ἀρχιερέων λαμπρόν, καὶ θεῖον εὖχος, καὶ σεμνὸν ἐγκαλλώπισμα,
εὐπρέπεια μοναζόντων, καὶ ἐκκλησίας φωστήρ, καὶ τῆς εὐσεβείας στυλε ἄσειστε,
45 προστάτα θερμότατε, βοηθὲ ἐτοιμότατε, τῶν ἐν ἀνάγκαις, καὶ δειναῖς περιστάσεσι,
καὶ ἐν θλίψεσιν ἀληθῶς χριστομίμητε, θεῖε ὄντως Μακάριε, γαυρίασμα ἔνθεον
τῶν ἀκριβῶς ἐπομένων, ταῖς πατρικαῖς παραδόσεσιν, ἅς περ νῦν θεόθεν, κυρωθείσας
καθορῶντες σκυρτῶσι πνεύματι.

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος.

φ. 76^ε

Χαίρει πᾶσα πιστῶν ἡ πληθὺς, σοῦ δοξασθέντος, ἕξαισί / οἰς ἐν θαύμασι,
θεσπέσιε Ἱεράρχα, καὶ μετὰ πόθου πολλοῦ πάντοθεν προστρέχει εἰς προσκύνησιν,
τῶν θείων λειψάνων σου, καὶ σοροῦ τῆς πανσέπτου σου, καὶ νοσημάτων ἐξαιτεῖται
τὴν ἴασιν, μετὰ πίστεως, ἀδιστακτοῦ Μακάριε, κρήνη γὰρ ἀναδέδεικται, θαυμάτων
ἀκένωτος καὶ ἀενάως προχέει τῶν ἰαμάτων τὰ βεύματα ἐκ πνεύματος θείου, καὶ
55 Θεὸς ὁ σὲ δοξάσας ἀντιδοξάζεται.

Δόξα, ἤχος πλ. δ'.

Τὸν ἔνθεον Ἱεράρχην καὶ ὄσιον, τὸν τῆς Κορίνθου πρόεδρον, τὸν ὄντως Μακάριον εὐφημήσωμεν· Πελοποννήσου τὸ θρέμμα, καὶ Χίου τὸν θεῖον κοσμήτορα· χαίροις αὐτῷ μελωδοῦντες, ὁ τὴν ἱεραρχίαν τῇ ἀσκήσει λαμπρύνας, θεσπέσιε, 60 χαίροις ὁ ἐγκρατεῖα συντόνω, τὰ πάθη νεκρώσας, ὁ πανύχους στάσει καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτους καὶ δάκρυσι, Χριστὸν εἰσοικισάμενος ἐν τῇ ψυχῇ σου· ὃν καθικέτευε ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ κόσμου, καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

65 Τὸν Κορίνθου, τὸν τῶν ὄντι Μακάριον, τὸν Θεοῦ προνοία τῆς Χίου, ἀβρήτοις λόγοις, μέγαν κοσμήτορα, τὸν πράξεισι, καὶ λόγοις καὶ εὐχαῖς, ἐκλάμψαντα, αἰνέσωμεν πιστοί· θεραπεύειν γὰρ νοσοῦντας, καὶ ἀπελαύνειν ἀκάθαρτα πνεύματα, εἴληφεν ὄντως χάριν ἐκ Θεοῦ· δόξα τῷ τοῦτον προορίσαντι Πατρί· δόξα τῷ ἀνυφώσαντι Υἱῷ· δόξα τῷ ἐνεργοῦντι δι' αὐτοῦ ἁγίῳ Πνεύματι.

70 *Εἰς τὸν Ὅρθρον. Τὰ καθίσματα. Μετὰ τὴν α' στιχολογίαν.*

Ἦχος πλ. δ'. Τὴν Σοφίαν καὶ λόγον.

Ἐκ παιδὸς ἐνετέθης τῷ ποιητῇ, ὀλιγῇ διαθέσει ὡς ἀληθῶς· ὅθεν καταλέλοιπας, τὴν τοῦ βίου τερπνότητα, δι' ὃ τὴν σὴν εὐροῦσα ψυχὴν ὄλωσ ἄσπιλον, πνεύματος φ. 76^ν ἢ χάρις, ἀξίως σε ἔχρισε, χρίσματι ἁγίῳ καὶ ποιμένα δεικνύ / ει, Κορίνθου καὶ 75 πρόεδρον, θεοφόρε Μακάριε, ἢ καὶ νῦν τὰ ὀστέα σου, δείκνυσι πηγὴν θαυμαστὴν, ἰαμάτων πᾶσι τοῖς αἰτουσί σου, τῶν θαυμάτων τὴν χάριν, τὴν ὄντως θεόδοτον.

Δόξα καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Μετὰ τὴν β' στιχ. κάθισμα. Τὸν Τάφον σου, σωτήρ.

Τὸν τάφον σου κλεινέ, ποιμενάρχα Κορίνθου, ἡμεῖς οἱ ταπεινοί, εὐλαβεῖς δέ 80 σου δοῦλοι, κυκλοῦντες σοῦ δεόμεθα, ταῖς εὐχαῖς σου περίσωζε, τοὺς τιμῶντάς σου τὴν παναοίδιμον μνήμην, πάσης θλίψεως, καὶ νοσημάτων παντοίων, ὡς ὢν εὐσυμπάθητος.

Δόξα· ἔτερον, Ἐπεφάνης σήμερον.

Θησαυρὸν οὐράνιον, καὶ ὄλβον θεῖον, τὰ σεπτὰ σου λείψανα, ὁ χριστεπώνυμος 85 λαός, τῆς Νῆσου Χίου ἐπλούτησε· δι' ὃ σοι κράζει, χαίροις πάτερ Μακάριε.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Μετὰ τὸν πολυέλεον.

Κάθ. Ἦχος α΄. Τὸν Τάφον σου, σωτήρ.

Ἰλύος ἔμπαθοῦς, σεαυτὸν ἐκκαθάρας, Μακάριε σοφέ, Ἱεράρχα Κυρίου, δο-
90 χεῖον ἱερώτατον, ἀρετῶν ἐχρημάτισας, καὶ πανέντιμον σκεῦος χαρίτων ἐγένου,
τῶν τοῦ πνεύματος· δι' ὃ ἐν ὕμνοις τελοῦμεν, τὴν ἔνδοξον μνήμην σου.

Ἔτερον. Ἦχος δ΄. Ταχὺ προκατάλαβε.

Τὸν δρόμον τετέλεκας, τὸν τῆς ἀσκήσεως, θεόφρον Μακάριε, ἱερομύστα Χρι-
στοῦ, καὶ νῦν κατεσκήνωσας, ἔνθα εὐφραينوμένων κατοικία ἐν δόξῃ, ἔνθα τῶν
95 μακαρίων, ἢ τερπνῆ ξυναυλία, ἧς καὶ τοὺς ὕμνητάς σου τυχεῖν καθικέτευε.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Εἶτα τὰ συνήθη. Εἰς τὸ ἐλέησόν με ὁ Θεὸς τὸ α΄ δοξαστικόν, ὅσιε τρισμακάαρ.

Εἶτα οἱ Κανόνες τοῦ Πάσχα εἰς δ΄ καὶ τοῦ ἀγίου εἰς η΄.

ᾠδὴ α΄. Ἦχος δ΄. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

100

Ἀξίως ὕμνησαί σου
τὴν θείαν μνήμην, Μακάριε,
ἀξίωσον δέομαι
θερμῶς ὁ δοῦλός σου
τῇ ἐμπνεύσει σου

105

τῇ θείᾳ, θεοφόρε·
τὸν πόθον γὰρ οἰδᾶς μου
τὸν πρὸς / τὴν δόξαν σου.

φ. 77^r

110

Γνωρίσας ὁ Κύριος
τοῖς πᾶσι θέλων, Μακάριε,
κανόνα σε πίστεως
πηγὴν ἀνέδειξε
τὰ ὀστέα σου
θαυμάτων παραδόξων,
ἄπερ τὴν οὐράνιον
115 κηρύττει δόξαν σου.

Θαῤῥοῦντες κηρύττομεν
τῶν σῶν θαυμάτων τὰ ἔνδοξα,
παμμάκαρ Μακάριε,
ἱεραρχῶν καλλονή·

- 120 ὄν ἐδόξασας,
Χριστὸς γὰρ σὲ δοξάζει
καὶ παύεις νοσήματα
ὄντως ἀνίατα.
- 125 Ἐν πρώτοις κοράσιον
πληγῶν ἀγρίων ἀπήλλαξας
καὶ θάττον ἀπέκλεισας,
οἶον εἰπεῖν αὐθωρὸν
χειρουργούμενον
130 ἐτῶν διὰ τεσσάρων·
ὡς μέγα τὸ θαῦμά σου,
πάτερ ἀοίδιμε.
- 135 Ἐξέστη, Μακάριε,
αἴφνης ἰδὼν τὸ παράδοξον,
καὶ δόξαν ἀνέπεμφε
τῷ ἀληθεῖ ἰατρῷ
καὶ τὴν ἴασιν
λαμπρῶς ἀνακηρύττει,
πᾶς, ὅστις ἐγίνωσκε
τὴν παῖδα πρότερον.
- 140 Θεοτοκίον.
Παρθένη πανάμωμε,
ἡ τῶν ἀγγέλων εὐπρέπεια,
ἀνθρώπων βοήθεια,
σύ μοι βοήθησον
145 θαλαττεύοντι
καὶ ζάλη ἀμαρτίας
ἀεὶ περιπίπτοντι
καὶ κινδυνεύοντι.
- 150 Ἦδὴ γ'. Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους, Θεοτόκε.
Δικαίων τελεῖν μετ' ἐγκωμίων
τὰς μνήμας, φησὶν ὁ Σολομών,
δι' ὅπερ, πάτερ ὅσιε,

- 155 θαυματουργὲ Μακάριε,
ἐν ἐγκωμίων ἄνθεσι
τὴν θεϊαν μνήμην σου στέφομεν.
- 160 Ἐκ βρέφους χαρίτων οὐρανίων
δοχεῖον ἐγένου ἀληθῶς,
θεσπέσιε Μακάριε,
καὶ ἐκ παιδὸς τὸ φρόνημα
πρὸς τὰ βελτίω ἔτρεψας·
δι' ὃ σε ἄσμασι στέφομεν.
- 165 Παιδίον ἰάσω παραδόξως,
Μακάριε, δύσμορφον τεχθὲν
θέαμα εἰδεχθέστατον,
ὃ ἰατροῖς ἀπέγνωστο·
σὺ δὲ μορφώσας ἔλυσας
τὴν τῶν φυσάντων κατήφειαν.
- 170 Δαιμόνια πόρρω ἀπελαύ(ν)ειν
τοῖς ζῶσιν ὑπέσχετο Χριστὸς
εἰς δεῖγμα θείας πίστεως,
σὺ δέ γε μετὰ θάνατον
τὴν χάριν ταύτην ἔσχηκας,
τὴν σὴν δηλοῦσαν θειότητα.
- φ. 77^v
175 / Ἀπόδειξις τούτου λαμπροτάτη,
αὐτίκα ὡς κέκλησαι καὶ γὰρ
τῷ ἱερεῖ ἐπένευσας
καὶ αὐθωρὸν τὴν πάσχουσαν
θεραπευθεῖσαν ἔδειξας,
ἐλάσας πόρρω τὸν δαίμονα.
- 180 Θεοτοκίον.
Χειμάζει με κλύδων ἁμαρτίας
καὶ σάλος ἀτόπων λογισμῶν·

185 σπλαγχνίσθητι, πανάμωμε,
καὶ χεῖρα βοηθείας μοι
ὡς συμπαθῆς ἐφάπλωσον,
ὅπως σωθεῖς μεγαλύνω σε.

Κάθισμα. Ἦχος δ΄. Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

190 Μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ
ἐγένου θεῖος λειτουργὸς
καὶ διδάσκαλος σεπτὸς
καὶ ἱεράρχης εὐκλεῆς
καὶ ἀληθείας προστάτης
καὶ νόμου φύλαξ·
195 δι' ὃ σε καὶ ἐκ γῆς μεταχωρήσαντα,
ἐδόξασε λαμπρῶς, ὡς οἰκονόμον
πιστόν, εὖ σοι εἰπών· Μακάριε,
εἰς τὴν ἐμὴν χαρὰν εἰσελθε,
ἥς ἀπολαύων,
200 μέμνησο πάντων
τῶν ἐκτελούντων τὴν μνήμην σου.

Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

ᾠδὴ δ΄. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.

205 Ἡ τοῦ πνεύματός σε χάρις
θειῶ ἔχρισε χρίσματι
τῆς ἱερωσύνης
καὶ λαμπρὸν Κορίνθου σὲ πρόεδρον
ὄντως ἀξίως προεχειρίσατο, πάτερ,
ἀναμέλποντα·
δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

210 Ἱερέων ἐν καθέδρᾳ
τὸν Θεὸν πρῶτην ἤνεσας,
εἶτα ἐν ἀσκήσει
τοῦ ἐχθροῦ καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν
καὶ τῶ ἰσχύν σοι διδόντι, πάτερ ὅσιε,
215 ἀνεκραύγαζες·
δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

«ἕτερος εἰρμός». Τὴν ἀνεξιχνίαστον (θείαν βουλήν).

220 Τὴν θείου λειψάνου σου χάριν ὕμνεϊ
ὁ ταχεὶς ἐκ νόσου, Μακάριε,
ὅστις αὐτίκα
ἐγερθεὶς εἰς τὸν ναόν,
ἀναδραμῶν ἐκραύγαζε·
δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

225 Οἱ πάντες ἐξέστησαν τὸν πρὶν οἰκτρὸν
καὶ ἀπεγνωσμένοι θεώμενοι
τῇ χάριτί σου
ἐγερθέντα αὐθωρὸν
καὶ ἀδεῶς κηρύττοντα·
μέγας ὁ Κορίνθου Μακάριος.

230 Θεὸς ὁ δοξάσας σε ἐν οὐρανῷ,
ὄνπερ, ἱεράρχα, ἐδόξασας
λόγοις καὶ ἔργοις,
ἐν τῷ βίῳ περιῶν
καὶ ἐν τῇ γῇ ἐδόξασε
φ. 78^τ / θαύμασι ποικίλοις, Μακάριε.

Θεοτοκίον.

240 Ἡ πανυπερθαύμαστος μήτηρ Θεοῦ,
λάμψον μετανοίας ἀκτῖνά μοι,
λῦσον τὸν ζόφον
τῶν ἀμέτρων μου κακῶν,
τοὺς πονηροὺς ἀπέλασον,
κόρη, λογισμοὺς τῆς καρδίας μου.

Ἦδὴ εἴ. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

245 Κόσμον σὲ τοῦ τάγματος
ἀρχιερέων ἔγνωμεν,
Μακάριε πρόεδρε Κορίνθου,
καὶ μοναζόντων
θείαν εὐπρέπειαν
καὶ ἁμαρτανῶντων προσφυγὴν

- 250 καὶ ἀλείπτῃν ἔνθεον
τῶν μαρτύρων, ἀοίδιμε.
- 255 Λαμπτήρα φανώτατον
ἢ ἀρετῇ σε ἔδειξε
καὶ ἡ καθαρὰ σου πολιτεία
φωταγωγοῦντα,
θεόφρον, ἅπαντας
λόγων τε καὶ ἔργων ταῖς αὐγαῖς,
πάτερ ἁγιώτατε,
ιεράρχα Μακάριε.
- 260 Γυνή τις, ὡς ἔτυχεν,
ἐν τῇ ὁδῷ βαδίζουσα,
λίθῳ ἐν τῷ μήνιγγι πληγεῖσα,
πέπτωκεν οὕτως,
ὡς νομισθῆναι νεκρὰ
- 265 καὶ γέγονεν ἅπασι γνωστή,
μάκαρ, ἢ θεϊότης σου,
εἰς τὸ ζῆν μεταστήσαντος.
- 270 Ἐπέστης γὰρ πρόθυμος
κατ' ὄναρ δεηθέντων σου
καὶ τὰ ἐπιθέματα ἐκρίψας,
χειρὶ ἁγίᾳ
τὴν ὀλεθρίαν πληγὴν
ἐσφράγισας· ἔγειρε, εἰπών,
βόα ὡς ἰάσατο,
ὁ Κορίνθου Μακάριος.
- 275 Ἐξέστησαν ἅπαντες
τὴν παρελπίδα ἴασιν
τῆς ἀπεγνωκυίας, τῷ χειροῦργῳ
ἀκηχοότες, θεῖε Μακάριε,

262 χγφ. μίνυγγι

278 χγφ. ἀπεγνωκυίας

- 280 καὶ δόξαν ἀνέπεμφαν Θεῶ,
τῶ σὲ ἀναδείξαντι
ἰατῆρα πανθαύμαστον.
- Θεοτοκίον.*
- 285 Ἴσχύς τε καὶ στήριγμα
τῆς ἀσθενοῦς καρδίας μου
σὺ εἶ, ἀπειρόγαμε παρθένε,
ἄρρηκτον τεῖχος
ἀπὸ προσώπου ἐχθρῶν,
290 σῶζουσα δεινῶν τὰς προσβολάς,
τρέπουσα τὰς φάλαγγας
τοῦ δεινοῦ πολεμήτορος.
- ᾠδὴ 5'. Τὴν θείαν ταύτην καὶ π(άντιμον).*
- 295 Νοῦν καὶ ψυχὴν, ἱερώτατε,
συντόνω ἐγκρατεία ἐκάθηρας,
πάτερ Μακάριε,
καὶ ταῖς ἀπαύστοις δεήσεσιν,
ὡς δυνατὸν, ἠνώθης
τῶ σὲ ποιήσαντι.
- φ. 78^ν
300 / Ὅλην σαυτοῦ ἀνατέθηκας
ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, Μακάριε,
καὶ τὴν διάνοιαν
καὶ ἱερὸν καταγώγιον
ἐγένου, ἱεράρχα,
τῶ σὲ ποιήσαντι.
- 305 Ἄθροά, πάτερ, συμπίπτουσι
τὰ θαύματα τὰ σὰ τὰ ἐξαίσια,
ἅπερ ἐκάστοτε
διενεργεῖς τοῖς προστρέχουσι·
310 δι' ὃ Χριστὸν ὑμνοῦμεν
τὸν σὲ δοξάσαντα.

Λεγέτω τοίνυν, ἥς ἔτυχεν

315 ἰάσεως ποδός, ἄλλο γύναιον·
καὶ γὰρ τὸ ἔλκωμα
τοῦτον εἰς βάθος κατήσθιε·
σὺ δὲ κληθεῖς, χειρὶ σου
ἀπεχειροῦρησας.

320 Δεικνύτω ἄλλος παιδάριον,
τὸ πρότερον κυρτὸν
καὶ ἀκίνητον,
ὡς εἰς τὸ ἅγιον
μ(ν)ῆμα σὺν πίστει ἀνήγαγε,
λαβὼν αὐτὸ βαδίζων,
θεῖε Μακάριε.

325 *Θεοτοκίον.*
Τὴν θείαν στάμνον καὶ τράπεζαν,
τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς τὴν βαστάσασαν,
τὴν ἀγεώρητον
χώραν, τὸ ὄρος τὸ ἅγιον,
τὴν θεοτόκον κόρην
330 ὕμνοις τιμήσωμεν.

335 *Κοντάκιον. Ἦχος γ΄. Ἡ παρθένος σήμερον.*
Εὐφημεῖ γεραίρουσα πόλις ἡ Χίος ἐνθέως
τὸν Κορίνθου πρόεδρον, μεγαλοφώνως βοῶσα,
εἴλκησαν οἱ ἱεράρχαι τὸν ἱεράρχην,
μάρτυρες τὸν πρὸς τοὺς ἄθλους αὐτῶν ἀλείπτην,
ἀσκητὰς δὲ τὸν οἰκεῖον·
εὐχαῖς ταῖς τούτου, σῶσον ἡμᾶς ὁ Θεός.

Ὁ οἶκος.

340 Ἄει μὲν ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ ἀνάξιοι, εὐχαριστεῖν καὶ δοξάζειν,
τὴν ἀπειράγαθον τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς ἀπείρους αὐτοῦ εὐεργεσίας
καὶ χάριτας, μάλιστα δὲ νῦν δι' ὅτι ἐν ταῖς πονηραῖς ταύταις ἡμέραις, ἐναντίον
τῆς ἐσχάτης, καὶ παντόλου ἀφροσύνης τῶν ἀνθρώπων τῶν κατὰ τῆς θείας με-
γαλειότητος γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἀντιφερομένων, κήρυκα λαμπρότατον καὶ μεγα-
λοφωνότατον θαύμασιν ἐξαισίσις ἀνέδειξε, τὸν ὄντως μέγαν τοῦτον ἱεράρχην,

345 τὸν καὶ κλήσει, καὶ δόξῃ θείᾳ, ὄντως Μακάριον, βοῶντα πᾶσι καὶ λέγοντα, ὅτι,
φ. 79^ϛ ὦ ἄνθρωποι, κρίσις φοβερά / τῶν βεβιωμένων ἐσχάτη, καὶ ἀνταπόδοσις, μέλλει
ἔρχεσθαι πάντως, καὶ ἔτοιμοι πρὸς ἀπολογίαν γίνεσθε, δι' ὃ καὶ ἡμεῖς τῷ σωτηριῷ
τούτου κηρύγματι πειθόμενοι, παρασκευαζόμεθα ἀμεταμελήτως, βοῶντες καὶ
λέγοντες, εὐχαῖς ταῖς τούτου σῶσον ἡμᾶς ὁ Θεός.

350 Ὡδὴ ζ'. Οὐκ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει.

Πάθη σώματος
ἐνέκρωσας, Μακάριε,
πόνους ἀσκήσεως,
ἐν ἐγκρατεῖᾳ γαστρός,
355 παννύχιος ἐν στάσεσι,
γονάτων κλίσεισι
καὶ δεήσεσι
πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ σύμπαντος,
ὡς πιστὸς αὐτοῦ θεράπων.

360 Σῶμα ἔνυλον
ὡς ἔχων, πάτερ ὅσιε,
νοσήσας ἔκεισο
ἐπὶ τῆς κλίνης δεινῶς,
ἀλλά σου τὸ φρόνημα
365 καὶ τὴν διάνοιαν
πρὸς τὸν ὑψιστον
ἀναβιβάσας, ἔχαιρες,
ὡς πιστὸς αὐτοῦ θεράπων.

Ἡ τοῦ πνεύματος
370 χάρις ἐν τοῖς ὀστέοις σου
καὶ ἐν τῷ μνήματι
τῷ ἱερῷ ἑναργῶς
μένει ἀνεκφοίτητος,
πάτερ Μακάριε,
375 καὶ εἰργάσατο
πηγὴν τοῖς προσιούσί σοι

παραδόξων ἰαμάτων.

380 Τίς ἀπέδωκε
τῇ φύσει τὸν παράλυτον
ἀπὸ γεννήσεως
πόδα τεχθέντος παιδός,
ἡρτημένον ἔλκοντος,
ὥσπερ τι ἄψυχον;
τίς οὖν δίποδα
385 τὸν πρὶν μονόπουον ἔδειξε
καὶ δυσὶ περιπατοῦντα;

390 Δόξαν ἅπαντες
προσάγομεν οἱ δοῦλοι σου,
θεῖε Μακάριε,
τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ,
τῷ σὲ νῦν δοξάσαντι
καὶ ἀναδείξαντι
πᾶσιν ἄμισθον
395 τοῖς πάσχουσιν ἀκέστορα
καὶ δεινῶν παντοίων ῥύστην.

Θεοτοκίον.

400 Ἡ βασίλισσα
Παρθένος, ἡ κυήσασα
τὸν βασιλέα Χριστόν,
οἴκτειρον, σῶσόν με νῦν,
κλονούμενον πάθεισι,
πίστει στερέωσον
καὶ ὁδήγησον
405 πρὸς σωτηρίους τρίβους με,
τῶν πιστῶν ἡ σωτηρία.

ᾠδὴ η΄. Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμ (ίνω).

Τέλος τὸ τοῦ βίου μακαρίως,
Μακάριε, τὸ μακάριον δεξάμενον,
πρὸς Θεόν, αἰοίδιμε,

- 410 χαίρων ἐξεδήμησας
καὶ τῆς μακαριότητος
τῆς ὑπὲρ νοῦν ἀληθῶς
ἀπέλαβες τρυφήν φερωνύμως,
πάτερ ἱεράρχα,
415 σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις.
- Φωναῖς ταῖς ἱκετηρίοις τῶν σῶν
φ. 79^ν δούλων, Μακάριε, πρό / σχες τῶν ὑμνούντων σου
βίου τὴν λαμπρότητα,
ἔργων τὴν ἀκρίβειαν
420 καὶ ἀρετῶν ὁμοῦ
πασῶν τὴν τελειότητα
καὶ ἴλεων ἡμῖν τὸν δεσπότην
ποίησον εὐχαῖς σου
σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις.
- 425 Πάντας συγκαλῶ τοὺς ἔσω λόγου
τὴν ἴασιν ἐξειπεῖν μοι τὴν τοῦ σύριγγος,
τίς ποτε θεάεται;
ἢ πότε τις ἤκουσε
τριακοντούτη σύριγγα χειροῦργου
430 ἀνευθεν ἐν τμήματι δὲ βάρκους πεπαῦσθαι,
ὑλῆς ἐκχυθείσης
σαπρᾶς τε καὶ δυσώδους;
- Κρήνη ἢ σορὸς τῶν ἱαμάτων
ἀκένωτος ὤφθη τοῖς προστρέχουσι
435 πᾶσι μετὰ πίστεως
ἐκ τῆς θείας χάριτος
καὶ τὰ σεπτὰ σου λείψανα,
πάτερ Μακάριε·
δι' ὃ οἱ ἀρυόμενοι ταῦτα
440 ἐξ αὐτῆς ὑμνοῦμεν
τὸν δόντα σοι τὴν χάριν.

Χαίρετε, πιστοὶ λαοὶ τῆς Χίου,

445 προστάτην πεπλουτηχότες ἐτοιμότατον·
 πρὶν γὰρ διὰ σώματος,
 νῦν δὲ διὰ πνεύματος
 εὐεργετεῖ ἐκάστοτε
 θείοις ἰάμασι
 Μακάριος ὁ πρῶην Κορίνθου
 450 πάντας τοὺς αἰτοῦντας
 ἐν πίστει τὰ πρὸς χρεῖαν.

Θεοτοκίον.

455 Ὅπισω σου ἔδραμον γυναῖκες
 τῶν μύρων τῶν ἡδυπνῶν ἐπαισθόμεναι,
 πάναγνε θεόνυμφε,
 κόρη ἀπειρόγαμε,
 τοῦ ἐκ γαστρός σου λάμπαντος
 μονογενοῦς υἱοῦ
 καὶ σοὶ συμβασιλεύουσιν ὄντως,
 ἀνυμολογοῦσαι
 460 Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἰσθὴ θ'. Ἄπας γηγενής.

465 Χρῆσαι πρὸς Θεόν,
 ἔνδοξε Μακάριε,
 τὸν πανοικτίρμονα
 ὑπὲρ τῶν τελούντων σου
 τὴν θεῖαν μνήμην ἐν πόθῳ ζέοντι
 τῇ εὐπαρβήσιάστῳ σου
 πρεσβεία, ὅσιε,
 καὶ πταισμάτων
 470 αἴτησαι τὴν ἄφεσιν
 καὶ δεινῶν τῶν ἐν βίῳ τὴν λύτρωσιν.

475 Φόρτος ὥσπερ τις,
 προσήχθη τῷ μνήματι
 τῷ σῶ, Μακάριε,
 θέαμα φρικτότατον,
 γυνὴ παράλυτος καὶ ἀκίνητος

- καὶ ὑγιῆς ἐπέστρεψε,
πάντας ἐκπλήττουσα
τοὺς εἰδότας·
480 τρέχουσα γὰρ δείκνυσι
τὴν ὑγείαν αὐτῆς, ἧς ἐπέτυχε.
- Ἐβυσσον ὄρω
θαυμάτων ἐφέλκουσαν
φ. 80^ο ἐτέραν ἄβυσ / σον,
485 πάντα οὖν ἀδύνατον,
ἐξαριθμῆσαι καὶ ἀνυμνήσασθαι,
ἀλλ' ἢ πληθὺς τὰ σύμβολα
πίστει προσάγουσα,
καταπλήττει
490 πάντα νοῦν δεικνύουσα,
τῇ πληθῦϊ μικροῦ ὑπεράριθμα.
- Μέγαν ἀληθῶς
ἡ χάρις σε δείκνυσι,
Πάτερ Μακάριε·
495 ὄργανον γὰρ ἄξιον
τοῦ παρακλήτου γέγονας πνεύματος,
ὡς ἡ πληθὺς παρίστησι
τῶν θαυμασίων σου,
εἰ δὲ πάντες
500 ἤχιστα τυγχάνουσι,
τίς συνήσει Κυρίου τὰ κρίματα;
- Ἦ ιεραρχῶν
θεῖον ἐγκαλλώπισμα,
Πάτερ Μακάριε,
505 καὶ ὁσίων σέμνωμα
καὶ δόξα πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς,
τὸν βραχὺν ὕμνον πρόσδεξαι
ὡς χριστομίμητος,
καὶ παράσχου
510 ὑμῖν τοῖς ἰκέταις σου

τῶν ἐν Ἄδῃ βασάνων τὴν λύτρωσιν.

Θεοτοκίον.

Σῶσόν με ἄγνή,
 σωτῆρα κυήσασα
 515 τὸν πανοικτίρμονα,
 οἴκτειρον τὸν δοῦλόν σου·
 πρὸς μετανοίας ὁδοὺς κατεύθυνον,
 τοῦ πονηροῦ τὰ σκάνδαλα
 ἐκ μέσου ποίησον δυσωποῦντα
 520 ἔχουσα μακάριόν σε, σεμνή,
 τὸν πιστόν σου θεράποντα.

Ἐξαποστειλάριον. Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ.

Πόθος Μακάριε Χριστοῦ· ἐκ παιδὸς τὴν ψυχὴν σου κατέσχευ ἀξιάγαστε,
 ὅθεν πάντα ἐμφρόνως, τὰ ἐν γῆ κατέλιπας, ὡς θεόφρων ὅσιε· δι' ὃ χρίσματι θείῳ,
 525 ἱερατείας τῆς σεπτῆς ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ προειδώς τοὺς οἰκείους.

Ἔτερον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε.

Τοὺς πίστει ἐκτελοῦντάς σου, τὴν μνήμην τὴν σεβάσμιον, ἐν ἱεραῖς εὐφημίαις
 Μακάριε θεοφόρε, δεινῶν παντοίως λύτρωσαι, ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος, ταῖς
 530 θείαις ἰκεσίαις σου, ὡς παρῆρσιαν πλουτήσας, πρὸς τὸν Δεσπότην τῶν ὄλων.

530

Τὰ τῆς ἑορτῆς.

Εἰς τοὺς αἴνους.

Ἦχος δ'. Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεῖς.

Ὁ ἐπαξίως τὴν χάριν τῶν θαυμάτων, ἐκ Θεοῦ δεξάμενος, θεῖος Μακάριος,
 φ. 80^ν δι' ἀρετῆς τελειότητα, καὶ πολιτείας, / πρόκειται ἡθὴ ἡμῖν εἰς ἔπαινον, ὄνπερ
 535 εὐφημήσωμεν θεῖους ἐν ἄσμασιν, ὡς λειτουργὸν ἱερώτατον, τῶν μυστηρίων ὡς
 οἰκονόμον πιστόν καὶ φρόνιμον, ὃν ὁ δεσπότης κατεστήσατο, τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας
 ὡς εὐσπλαγχνος, ὁ ποθῶν τὴν ἀπάντων σωτηρίαν ὡς φιλόανθρωπος.

Ἱεραρχίας χρισθεῖς χρίσματι θείῳ, ἱερῶς ἐποίμανας πάτερ Μακάριε, τὸ τοῦ
 Χριστοῦ θεῖον ποιμνιον τὸ πιστευθέν σοι εἶτα ἐν πόνοις θείας ἀσκήσεως, ὅλος
 540 παναοίδιμε, πρὸς θεῖον ἔρωτα, ἀνεπτερώθης καὶ γέγονας ἕνθεος ὅλος, καὶ ζῶν ἐν
 κόσμῳ ὡς ἐπουράνιος, ἔσχες τὸ φρόνημα μετέωρον, δι' εὐχῆς νοεραῖς πρὸς τὸν
 Κύριον, ὃν ἰκέτευε σῶσαι καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὡς παρῆρσιαν παμμάκαρ κεκτημένους, πρὸς τὸν πανοικτίρμονα Θεὸν Μακά-

ριε, δεινῶν ἡμᾶς ἐλευθέρωσον τοὺς σὲ τιμῶντας, φυγῆς καὶ σώματος ἰκεσίαις σου,
545 βίου τε βελτίωσιν, προκοπὴν πίστεως, εἰρήνην πᾶσιν ὁμόνοιαν, καὶ σωτηρίαν
ἡμῖν ἐξαίτησον μεσιτεία σου καὶ γὰρ σε πρέσβυν, ἀξιόχρεων, καὶ μεσίτην πρὸς
Κύριον, ἔχομεν, ὃν ἰκέτευε σῶσαι καὶ φωτίσαι τὰς φυχὰς ἡμῶν.

Ὡσπερ τὸ πάλαι Λουκᾶς τε καὶ Κλεόπας, Χριστῷ συνοδεύοντες καὶ συλλαλοῦντες
αὐτῶ, καὶ μὴ γινώσκοντες, ἔφασκον, μετὰ τὸ γινῶναι, οὐχ ἡ καρδιά ἡμῶν ἐκκέκαυται,
550 ὅτι τὸν ποθούμενον συνόντα εἴχομεν, καὶ νῦν ἡμῶν προσκυνούντων σου, μορφῆς
τὸν τύπον, καὶ τὰ ὀστέα, ἐκ πόθου φλέγεται, ὅσιε πάτερ, ἡ καρδιά ἡμῶν, τῶν
συνόντων σοι ζῶντι ἀοίδιμε, καὶ μὴ γνόντων τὸ ὕφος, τῆς σῆς θείας τελειότητος.

Δόξα ἤχος πλ. δ'.

Ἐν ἱεροῖς ἄσμασι, πιστοί, ἱερῶς εὐφημησάμεν τὸν θεῖον ἱεράρχην τοῦ Χριστοῦ
555 Μακάριον τελούντες αὐτοῦ τὴν πανσέβαστον μνήμην, προσκυνοῦντες τῆς μορφῆς
φ. 81^τ τὴν ἐμφέρειαν καὶ μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας ἄσπα / ζόμενοι, τὰ πάντιμα καὶ
χαριτόβρυτα λείψανα. Πρεσβεύει γὰρ διηνεκῶς τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ κόσμου,
καὶ σωτηρίας τῶν φυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

560 Καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας ὡς σύνηθες. Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον τὰ
τοῦ Χρυσσοστόμου.

Μεγαλυνάριον.

Θεῖόν σε φωστῆρα, καὶ ὁδηγὸν ἴσμεν ἀνιόντων, ἀπὸ γῆς εἰς τοὺς οὐρανοὺς,
λόγοις τε καὶ ἔργοις, θαυμάτων τε ἀκτίσι, Κορίνθου ἱεράρχα, θεῖε Μακάριε.
565 Δίδου πᾶσι πάντα σαῖς προσευχαῖς, ὅσιε Κυρίου, τὰ αἰτήματα συμπαθῶς,
τὰ πρὸς σωτηρίαν, τοῖς πόθῳ προσιοῦσιν, ὡς ἔχων παρῆρησιαν μάκαρ πρὸς Κύριον.

*Εὐχαὶ Ἰκετήριοι, λεγόμεναι μετὰ πίστεως ὑπὸ ἱερέως, εἰς τὸν Κορίνθου ἱερὸν
Μακάριον πρὸς πᾶσαν χρειάν.*

Εὐχὴ πρώτη.

570 Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ καὶ λόγε τοῦ προανάρχου Θεοῦ καὶ πατρός, ὁ πλάστης
καὶ δημιουργὸς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡμεῖς οἴδαμεν καὶ ὁμολογοῦμεν, τὴν
ἡμετέραν ἀναξιότητα, ὅτι διὰ τὰς (ἀ)μαρτίας ἡμῶν κατέστημεν καὶ ὑπάρχομεν
τέκνα φύσει ὀργῆς, κατὰ τὸ εἰρημένον, καὶ τῆς δικαίας σου ἀποστροφῆς, καὶ

- καταδίκης ἐσμὲν ἄξιοι, ὅθεν καὶ παρῆρησιάσασθαι εἰς τὸ ὕψος τῆς θείας σου μεγα-
 575 λειότητος, καὶ μεγάλα τινά, ὡς πρὸς ἡμᾶς αἰτήσασθαι παρὰ τῆς ἀπειροδύρου
 σου ἀγαθότητος, οὐ δυνάμεθα. Διὰ τοῦτο Δέσποτα Παντοκράτωρ, Θεὲ πανάγαθε
 καὶ πανοικτίρμον, σοὶ προσάγομεν πρέσβυν ἀξιόχρεων, καὶ εὐπρόσδεκτον, ὃν
 ἠγίασας, καὶ ἐδόξασας, καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν σημείους ἐξαισίους καὶ
 τέρασι, θαυματουργὸν ἀνέδειξας, καὶ καθ' ἑκάστην δεικνύεις, τὸν θεῖον, φημί,
 580 Μακάριον, τὸν μέγαν τῆς Κορίνθου ἱεράρχην, τὸν πιστὸν σου θεράποντα, τὸ κλέος,
 φ. 81^ν τὸ καύχη / μα, τὸ γαυρίασμα ἡμῶν τῶν ταπεινῶν, τὸν χθὲς καὶ πρῶην μεθ' ἡμῶν
 τῶν ἀναξίων ἀυλιζόμενον, καὶ συνδιδαιτώμενον, καὶ εἰς τέλος ἡμᾶς ἀγαπήσαντα,
 καὶ θάρβρος μέγα ἡμῖν ἐμποιήσαντα, καὶ εἰσέτι καὶ νῦν ἐμποιοῦντα, ὥστε αὐτὸν
 585 τοῦτον ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀνάγκαις καὶ χρείαις, πρέσβυν ἀκαταίσχυτον προβάλλε-
 σθαι, πρὸς σὲ τὸν κοινὸν ἡμῶν Δεσπότην, ὥσπερ δὴ προβαλλόμεθα· τοῦτον, φημί,
 σοὶ προσάγομεν, Δέσποτα, δεόμενον καὶ ἐκλιπαροῦντα, σὲ τὸν παιδεύοντα καὶ
 πάλιν ἰώμενον, ἵνα τῶν μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου, καὶ θερμῶν δακρῶν, δι' αὐτοῦ
 σοὶ προσπιπτόντων ταπεινῶν σου δούλων, καὶ δι' αὐτοῦ ἐξαιτουμένων τὸ σὸν
 ἔλεος, εἰς εὐθυμίαν τρέψεις τὴν ἀνείκαστον αὐτῶν ἀθυμίαν τὰ πρὸς σωτηρίαν
 590 αὐτῶν αἰτήματα πληρῶν, ὡς παντοδύναμος καὶ πανάγαθος καὶ φιλόανθρωπος·
 ναὶ θεϊότατε ἱεράρχα, καὶ χριστομίμητε, καὶ συμπαθέστατε πάτερ, δεόμεθα,
 χρῆσαι καὶ νῦν τῇ εὐπαρῆρησιάστω σου μεσιτείᾳ, πρὸς τὸν φιλόανθρωπον, καὶ
 παντοδύναμον Δεσπότην· ἐπὶ σοὶ πεποιθήμεν, ὡ θειοτάτη ψυχῇ, μὴ καταίσχυνης
 ἡμᾶς ἀπὸ τῆς προσδοκίας ἡμῶν ταύτης, ἀλλ' ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ταπεινῶν σου
 595 δούλων, τῶν πάλαι καὶ αἰεὶ σῶν φιλτάτων, ἐκτενωῶς δεομένων σου· καὶ ὡς ἔχων
 παρῆρησίαν πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Κύριον, ποιήσον αὐτὸν εὐΐλατον, ἵνα ἐπικαμφθῆς
 ταῖς σαῖς εὐπροσδέκτοις ἱκεσίαις, τὸν οἰκτρὸν τοῦτον δοῦλον αὐτοῦ, τὸν σοὶ νῦν
 προσφυγόντα, οἰκτειρήσας ἐπισκέφηται, καὶ ἰάσηται ὡς φύσει φιλόανθρωπος καὶ
 ἀπειροδύναμος, καὶ ὡς μόνος αὐτός, τὰ φύσει ἀδύνατα, μεταποιεῖν καὶ μετασκευάζειν
 600 δυνάμενος· ἵνα καὶ ἐν τούτῳ καὶ δι' αὐτοῦ δοξασθῇ τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς
 αὐτοῦ ὄνομα, καὶ σὲ τὸν ἄξιον αὐτοῦ θεράποντα κοινὸν τοῖς πάσιν ἀναδείξῃ
 φ. 81^ν προστάτην καὶ ἀντιλήπτορα, καὶ ἅμα καὶ διδάσκαλον, καὶ φωστῆρα νοητὸν τοῦ
 νοητοῦ τῆς / ἐκκλησίας στερεώματος· εἰς δόξαν πατρὸς υἱοῦ καὶ πνεύματος, εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

605

Εὐχὴ Δευτέρα.

Ἀγιώτατε σεβασμιώτατε, καὶ θεϊότατε πάτερ, ἱεραρχῶν ἐγκαλλώπισμα,
 μοναζόντων εὐπρέπεια, φωστῆρ νοητὲ τῆς ἐκκλησίας, στύλε ἀκράδαντε τῆς εὐσε-
 βείας, καὶ τῶν ἐν ἀνάγκαις καὶ θλίψεσι προστάτα κοινέ, καὶ βοηθὲ ἑτοιμότητε,
 ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ ἀνάξιοι δούλοι σου, οὓς διὰ σπλάγχχνα ἐλέους σου, ἔτι μεθ'

- 610 ἡμῶν ἀυλιζόμενος, δίκην πατρός φιλοστόργου ἠγάπησας, καὶ σαυτοῦ οἰκείους ἐποίησας, δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν καὶ παρακαλοῦμέν σε, χριστομίμητε, χρῆσαι τῇ εὐπαρβήσιάστῳ σου μεσιτεία, πρὸς τὸν οἰκτίρμονα καὶ παντοδύναμον Κύριον, ἵνα ἐλεήσῃ τὸν παρόντα τοῦτον δούλόν σου, καὶ ἀποκαταστήσῃ αὐτῷ τὴν προτέραν ὑγίαν, ἣν, κρίμασιν, οἷς οἶδε μόνος αὐτός, ἀπ' αὐτοῦ πρῶην ἀφείλετο· οἶδαμεν
- 615 πάτερ ἀγιώτατε, καὶ ὁμολογοῦμεν, ἔκ τε τῆς πανοσίου σου ζωῆς, καὶ ἐκ τῶν παραδόξων ἰάσεων, ἃς διὰ σοῦ ἡ παντουργὸς τοῦ πνεύματος χάρις ἐν πολλοῖς ἐτέλεσε, καὶ ἔτι ἐκ τῆς προσφάτου ἐξελάσεως τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων· οἶδαμεν, φημί, ὅτι εὗρες καὶ ἔχεις παρβήσιαν εἰς τὸν παντοδύναμον καὶ πανάγαθον Θεόν, καὶ ἐθέλεις καὶ δύνασαι εὐμαρῶς τοῖς δεομένοις σου παρέχειν τὰ αἰτήματα· λοιπὸν
- 620 ἔπιδε, σπλαγχνίσθητι, ἐπικάμφθητι, καὶ νῦν συμπαθέστατε, ἐπὶ τὸν πόνον, καὶ τὴν θλίψιν τοῦ δούλου σου, τοῦ μετὰ θερμῶν δακρῶν σὲ ἐκλιπαροῦντος, καὶ δὸς αὐτῷ τελείαν ἴασιν καὶ θεραπείαν, ὅπως ποιῶν πᾶν καλὸν καὶ σωτήριον, ἐργάτης
- φ. 82^v ἀνεπαίσχυντος γένηται τῶν τοῦ Θεοῦ ζωοπαρόχων ἐντολῶν· ναὶ πάτερ φιλαν / θρωπότητε, ναὶ Δέσποτα θειότητε, πλήρωσον αὐτοῦ καὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ
- 625 ἀγαπητῶν σου δούλων τὴν οἰκτρὰν δέησιν, ἵνα πᾶς τις γνῶ τῆς ἐν σοὶ ἀρετῆς τὴν δύναμιν, καὶ ἵνα διὰ τῆς εὐπροσδέχτου σου μεσιτείας, δοξασθῇ καὶ ἐν τούτῳ, τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρε(πὲ)ς ὄνομα τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ ἀγίου Πνεύματος ἀμήν.

Ἐν τῇ κάτω ᾠα ἑτέρα χειρὶ: πάντα χορηγεῖ τῷ πνεύμα τὸ ἅγιον.

κώδιξ 94 Ἰωασαφαίων (φφ. 24^f-29^f)

κώδιξ 12 Ἰωασαφαίων (φφ. 174^f-178^v)

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΤΟΥ ΙΕ(ΡΟ)ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΙΟΥ

φ. 24^f Δὲν δύναται νὰ εὐρεθῆ εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων, κἀνένα πρᾶγμα, οὔτε τόσον τίμιον, οὔτε τόσον ἀγαπητόν, καὶ ἀξιοσπούδαστον, 5 ἔξω ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν· ὅλοι κοινῶς οἱ ἄνθρωποι τὴν ζωὴν ἔχουσιν, ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου, τὸ πλεόν κύριον, καὶ τὸ πλεόν ἐξαίρετον ἀγαθόν, καὶ θεμέλιον, καὶ τέλος ὅλων τῶν ἀγαθῶν. Εἶναι χρεῖα τάχα νὰ δεῖξωμεν ἡμεῖς μὲ λόγους τὴν ἀλήθειαν τούτην, τὴν ὁποῖαν ὅλοι ἐσεῖς δεῖχνετε ἀκατάπαυστα μὲ τὰ ἔργα; Καὶ διατί ἄλλο ἐσεῖς γεωργεῖτε ἀγρούς, φυτεύετε ἀμπελῶνας, 10 κτίζετε ὀσπῆτια, ὑψώνετε πύργους, κατασκευάζετε πλοῖα; Δὲν τὰ κάνετε ὅλα διὰ τὴν ζωὴν; Ναί, ναί, διὰ τὴν ζωὴν τρέχετε εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ Κόσμου, ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν εἰς τὴν Δύσιν, ἀπὸ τὴν Δύσιν εἰς τὴν Ἀνατολήν· διὰ τὴν ζωὴν φηγώποτια διάφορα, διὰ τὴν ζωὴν ἐνδύματα τῆς ἡμέρας, σκεπάσματα τῆς νυκτὸς καὶ διὰ νὰ μὴν ἐπαριθμῶμεν τὰ πάντα, τί δὲν γίνεται, καὶ τί δὲν κάνομεν διὰ τὴν 15 ζωὴν; Καὶ λοιπὸν ὅταν ἡ ζωὴ εἶναι πρᾶγμα τι τόσον ἀκριβόν, τόσον ἀγαπητόν, καὶ τόσον ἀξιοσπούδαστον, καὶ τόσον πολλὰ τὴν περιθάλλωμεν, καὶ μυρία ὄμματα ἀνοίγωμεν, καὶ μυρίους κόπους καὶ ἀγῶνας καταβάλλομεν διὰ νὰ τὴν φυλάξωμεν, καὶ νὰ γλυτώσωμεν τὸν θάνατον.

Λοιπὸν, λέγω, τί πρᾶγμα εἶναι τοῦτο, ὁποῦ βλέπομεν εἰς τοὺς θεῖους μάρτυρας; ὅτι αὐτοὶ ὄχι μόνον δὲν τρέμουσι τὸν θάνατον, ὄχι μόνον δὲν φοβοῦνται μὴ χάσουν τὴν ζωὴν, ἐπιστάσης τῆς ὥρας τοῦ μαρτυρίου, ἀλλὰ μάλιστα καὶ μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν θάνατον, καὶ προδίδου ἀνηλεῶς τὴν γλυκυτάτην τους ζωὴν εἰς τὰ πικρότατα εἶδη τῶν βασάνων καὶ τῶν κολάσεων.

Τοῦτο φαίνεται ἓνα ὑπέρμεγα μυστήριον, ἓνα πρᾶγμα πολλὰ ἐναντίον τῆς φ. 24^v φύσεως, διατί ἡ ἀνθρωπίνη φύσις φυσικὰ φρίσσει τὸν θά /νατον· καὶ ἔδειξε τὸ φυσικὸν τοῦτο ἰδίωμα ὁ σωτὴρ ἡμῶν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ σωτηρίου πάθους, ὁποῦ οἰκονομικῶς, διὰ νὰ βεβαιώσῃ, πῶς, καθὼς ἦτον Θεὸς τῇ ἀληθείᾳ, ἔτσι ἦτον καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο ἄφησε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἔλαβεν ὅλον τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ὥστε, ὁποῦ καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ἀπὸ 30 τὴν πολλὴν του ἀγωνίαν ἰδρῶσε, καὶ οἱ ἰδρωτὲς του ἐκατέβαινον, ὡσὰν θρόμβοι

Κατὰ τὴν ἐκδοσιν ἐτηρήθη ἡ στίξις τοῦ συγγραφέως ὡς καὶ ἡ ὀρθογραφία. Ὡς βᾶσις ἐκδόσεως ἐλήφθη ὁ κώδ. 94.

αἵματος. Ἄλλὰ τοῦτο αὐξάνει μάλιστα τὸ θαῦμα τῶν ἁγίων μαρτύρων. Διατί, ἂν εἶναι ἰδίωμα φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀποστρέφεται τὸν θάνατον, καθὼς τὸ εἶδομεν βεβαιωμένον ἀπὸ τὸ εἰρημένον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παράδειγμα, πῶς οἱ μάρτυρες δὲν τὸν ἀπέφευγον, ἀλλὰ μάλιστα καὶ μετὰ χαρᾶς τὸν ἐδέχοντο; Δὲν
 35 ἄλλαξε ποτέ, χριστιανοί, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἰς τοὺς μάρτυρας, καὶ οἱ μάρτυρες ἀνθρωποὶ ἦτον, ἀλλ' ἦσαν ἐνταύτῳ καὶ χριστιανοί, ἦγουν ἦσαν ἐνδεδυμένοι τὸν Χριστὸν ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Οὕτω βοᾷ λέγων ὁ μέγας ἀπόστολος, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· ὅθεν ἐκεῖνα ὅπου ἔλεγεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ἀναρχὸν του πατέρα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πάθους, ὅτι ἐκείνου τὸ θέλη-
 40 μα νὰ γένη τὸ θεϊκὸν καὶ οὐράνιον καὶ ὄχι τὸ ἐδικόν του, δηλαδὴ τὸ ἀνθρώπινον, τοῦτο λέγει πάντοτε καὶ κάθε μάρτυς ὡς θέσει υἱός· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ πάτερ ἀναρχε καὶ ὑπερουράνιε.

Θέλεις ὦ Δέσποτα τῶν ἀπάντων, νὰ ὑπομείνω διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, δαρμούς, διωγμούς, βασάνους, κολάσεις, φυλακὰς³⁰, στρεβλώσεις μελῶν, φλό-
 45 γας πυρός, ἐκριζώσεις ὀδόντων, ἐξορυγμούς ὀφθαλμῶν, σπαραγμοὺς λεόντων; Ἔτοιμος εἶμαι νὰ ὑπομείνω τὰ πάντα ἔτοιμος νὰ χύσω ὅλον μου τὸ αἷμα, διὰ τὴν θεϊκὴν σου ἀγάπην τὴν ἀσύγκριτον· τὴν ἀσύγκριτον λέγω, διατί ἔστειλας τὸν υἱόν σου τὸν μονογενῆ, τὸν ἀγαπητόν, τὸν μονάκριβον, τὸν βασιλέα τῶν ἀπάν-
 φ. 25^τ των, / καὶ ἀπέθανε δι' ἡμᾶς τοὺς δούλους, τοὺς ἀποστάτας, τοὺς ἀχαρίστους, τοὺς κατακρίτους, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν καταδίκην τοῦ ἄδου, καὶ νὰ μᾶς
 50 ἀνεβάσῃ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ οὐρανοῦ.

Αὐτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα λέγει πρὸς τὸν Θεὸν ἡ ψυχὴ τοῦ μάρτυρος, καὶ με τοιαῦτα νοήματα πτερούμενος, καὶ καθοπλιζόμενος χωρεῖ εἰς τὸ μαρτύριον· ὅλα αὐτὰ κοινὰ εἶναι εἰς ὅλους τοὺς θεῖους μάρτυρας. Ὅλοι υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν ἐ-
 55 γνωρίσθησαν· ὅλοι ὑπέμειναν κάθε εἶδος μαρτυρίου καὶ ὅλοι ἔδειξαν τὴν τελείαν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν με τὴν χύσιν τῶν αἱμάτων τους, ὅτι, καθὼς εἶπεν τὸ Δεσποτικὸν στόμα, μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἢ ἵνα τι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπου λέγει περὶ τῶν ἀστέρων ὁ θεὸς Παῦλος, ὅτι ἀστὴρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ, καὶ
 60 εὐρίσκεται ἀστὴρ εἰς τὸ στερέωμα πολὺ λαμπρότερος τῶν ἄλλων ἀστέρων, τὸν ὅποιον οἱ Ἕλληνες ἔσπερον ὀνομάζουσιν, ἔτζι καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς νοητοὺς ἀστέρας, τοὺς θεῖους μάρτυρας λέγω, θεωρεῖται τὸ καλλιστεῖον τοῦτο καὶ εἶναι καὶ ὁμολογεῖται μάρτυς, πολὺ λαμπρότερος, καὶ ἐνδοξότερος τῶν ἄλλων μαρτύρων.

30. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου εἶχε ἀντιγραφῆ τὸ παρὸν κείμενον ἐκ τοῦ κώδ. 94 τῶν Ἱωασαφαίων, ἐν τῷ κωδίκι 12 τῶν Ἱωασαφαίων. Ἐν τῇ κάτω ῥα τοῦ κώδ. 12 Ἱωασαφαίων ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σημείωσις: ἀντέγραφα τὴν ἀρχὴν ἐκ τινος χειρογράφου τῆς ἱερᾶς Μ. Μεγίστης Λαύρας· καὶ τὸ περίεργον ὅτι ἡ γραφὴ ἦτο ἀπαράλλακτος ὡς τοῦ ἡμετέρου τούτου.

Ποῖος εἶναι τοῦτος; Γεώργιε φίλτατε, Γεώργιε κάλλιστε μαρτύρων, Γεώρ-
 65 γιε ἀθλητῶν ἐγκαλλώπισμα, ἐπιφάνηθι, δεῖξον τὴν ἄρρητόν σου εὐπρέπειαν εἰς
 ἡμᾶς τοὺς εὐλαβεῖς σου ἑορταστάς, διὰ νὰ γνωρίσωμεν, πῶς ἐστὶ εἶσαι τὸ κλέος
 τῶν μαρτύρων, ἢ δόξα τῆς ἐκκλησίας, ὁ στῦλος τῆς πίστεως, τὸ καύχημα τῆς χρι-
 στιανωσύνης. Ἄλλὰ τί βλέπω; Βλέπω ὄχι ἀστέρα, ἀλλὰ βλέπω ἄλλον οὐρανόν,
 τὸν Γεώργιον. Τὸν βλέπω οὐρανόν, διατί ἔχει εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἀντὶ τοῦ αἰ-
 70 σθητοῦ ἡλίου, τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, ὅς τις εἰς αὐτὸν διοδεύει, ὡς διὰ ζω-
 δίων τῶν δώδεκα ἀποστόλων, δι' ὧν ἔλαβε τὸ φῶς τῆς θείας γνώσεως, καὶ ὡς ἡ-
 φ. 25^ν λιακάς ἀκτῖνας, εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐκδικσκεύει τὰ θαύματα καὶ ἄστρα / φέρει
 ἐπάνω εἰς τὸ σῶμά του τὰ ὑπὲρ τοὺς ἀστέρας λάμποντα μαρτυρικὰ στίγματα,
 καὶ Γαλαξίαν ἄλλον ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ῥοήν τῶν αἱμάτων του· ἂν ζητῆς καὶ πλει-
 75 ἄδα εὐρήσεις καὶ νοητὴν πλειάδα εἰς αὐτὸν τὰ ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύμα-
 τος· πόλους δὲ περὶ τοὺς ὁποίους στρέφεται οὗτος ὁ νοητὸς οὐρανὸς εὐρήσεις εἰς
 αὐτόν, ἀρκτικὸν μὲν, τὴν ἀρχίφωτον, καὶ ὁμοούσιον, καὶ ζωοποιόν, καὶ ἀδιαίρε-
 τον, καὶ ποιητικὴν τοῦ παντὸς Τριάδα. Ἀνταρκτικὸν δέ, τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν
 χρόνων, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων, διὰ σαρκὸς γενομένην τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐπι-
 80 φάνειαν. Ὡς μέγας, ὡς κρεῖττων τοῦ ὀρωμένου οὐρανοῦ ὑπάρχεις, νοητὲ οὐρανὲ
 Γεώργιε.

Ἄλλὰ καὶ ταῦτα, ἴσως εἰπῆ τινάς, δύνανται νὰ προσαρμοσθοῦν καὶ εἰς τοὺς
 ἄλλους μάρτυρας· ναὶ δύνανται, ἀλλ' ὄχι καὶ ὡσαύτως, ὄχι μὲ τὴν αὐτὴν παρῆρη-
 σίαν· ὅτι ἐκεῖνοι πιασμένοι δεδεμένοι, ὡς κατάδικοι ἐφέροντο διὰ τὴν πίστιν εἰς
 85 τῶν τυράννων τὰ κριτήρια· ὁ Γεώργιος δὲν ἐκαρτέρησε νὰ τὸν κατηγορήσουν, νὰ
 σταλθοῦν δῆμιοι νὰ τὸν πιάσουν, καὶ νὰ τὸν φέρουν, ὡς κακοῦργον δεδεμένον,
 διὰ νὰ τὸν ἐξετάσουν, ἂν ἀληθῶς δὲν γνωρίζῃ διὰ θεοῦς τὰ εἶδωλα, καὶ ἂν ἀληθῶς
 Θεὸν ἀληθινὸν ὁμολογεῖ ἐκεῖνον, ὅπου ἐσταύρωσαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν Ἱερουσα-
 λήμ· ὄχι λέγω, δὲν ἐκαρτέρησε νὰ φερθῆ τὴν τρόπον τινὰ ἀκουσίως εἰς τὴν ὁμολο-
 90 γίαν τῆς Πίστεως· καὶ ἰδοὺ ἡ διαφορὰ.

Διατί, ἀγκαλὰ καὶ μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ ἐκεῖνοι ἐδέχθησαν τὸ κάλεσμα
 καὶ προθυμότατα ἠκολούθουν εἰς τὸ στάδιον, ἀλλὰ δεδεμένοι, ἀλλὰ φερόμενοι
 καὶ ἐλκόμενοι. Ὁ Γεώργιος ὅλον τὸ ἐναντίον· αὐτὸς δὲν ὑποφέρει νὰ βλέπῃ τὸν
 ἀληθινὸν Θεὸν ὑβριζόμενον, νὰ βλέπῃ νὰ τιμῶνται τὰ κτίσματα παρὰ τὸν κτίσαν-
 95 τα, καὶ νὰ στήνωνται συμβούλια τῶν ἀνόμων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων καθ' αὐτὰ
 καὶ μόνον, διὰ νὰ ἀποφασίσουν μὲ ποῖαν μέθοδον καὶ τρόπον, νὰ ἐξαλείψουν ἀπὸ
 φ. 26^τ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τὸ ὑπερύμνητον καὶ κοσμοσωτήριον ὄνομα τοῦ κυρίου / ἡ-

80 *χγφ. κρεῖττων*82 *προσαρμοσθῶσι, κῶδιξ 12*

μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅθεν ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς θεϊκῆς ἀγάπης φλεγόμενος τί κάνει; Οὐκοθεν, οἰκειοθελῶς, ἐξ ἰδίας του προαιρέσεως, ὁρμᾷ ὁ μακάριος, ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ
 100 γλυκύτατον ἄνθος τῆς νεότητός του, καὶ πρῶτον εὐθὺς καταφρονεῖ ὄλον τὸν κόσμον, ἀποστρέφεται πάσας τὰς ἡδονάς· σκορπίζει καλῶς τὸν πλοῦτόν του· ἀποβρῖπτει τὰ ἀξιώματα· ἀρνεῖται ὅλας τὰς κοσμικὰς φαντασίας, καὶ αὐτὴν τὴν γλυκυτάτην του ζωήν, καὶ οὕτω παρῆρσιάζεται εἰς τὰ ὄμματα ὄλων ἐκείνων τῶν ἀσεβεστάτων τῆς Ῥώμης λαῶν. Παρῆρσιάζεται, ἀλλὰ πῶς; Ὡς αὐτόχρημα ἀπόστολος, ὅτι εἰς τὸ μέ-
 105 σον ἐκείνου τοῦ τρομεροῦ θεάτρου σταθεῖς, μὲ ἓνα παντελῶς ἀκατάπληκτον φρόνημα, καὶ μὲ μίαν ἀποστολικὴν τόλμην, ἐκατάπληξε, καὶ ἤλεγεξεν ὄλους ἐκείνους τοὺς ἀγερώχους λαούς, διατι ἐλύσσαξαν ἐναντίον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ θέλουσι νὰ χύνωσιν ἔτζι ἄδικα αἷμα ἀθῶων καὶ δίκαιον, θέλοντες μὲ κάθε τρόπον νὰ συστήσουν τῶν ἀναισθητῶν ξοάνων τὴν λατρείαν οἱ τούτων ἀναισθητότεροι.

110 Καὶ μετὰ τοὺς πικροτάτους τούτους ἐλέγχους, ὅπου παρῆρσιὰ τοὺς ὠνόμαζε μαρούς καὶ ἀνοήτους, καὶ τυράννους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ ἐναντίου φανερὰ καὶ παρῆρσιὰ, ὅτι αὐτὸς ἐκείνος ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ διώκουσιν, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, καὶ κριτὴς ὄλου τοῦ κόσμου. Καὶ ταῦτα εἶπε καὶ ἐκήρυξε μὲ ὄλην τὴν ἐλευθεροστομίαν, μὲ ἄκραν ἀφοβίαν,
 115 χωρὶς νὰ συλλογισθῆ ἢ νὰ βάλῃ εἰς τὸν νοῦν του ὀλότελα τὸν θυμὸν τοῦ τυράννου καὶ τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰ πικρότατα εἶδη τῶν κολαστηρίων, ὅπου ἄλλα ἔσπεκον ἔτοιμα καὶ ἄλλα ὄλον ἓνα ἡτοιμάζοντο.

Τίποτας ἀπὸ αὐτὰ τὰ φόβητρα, δὲν ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι διὰ τοῦτο ἐπαρῆρσιόσθη, διὰ νὰ φθειρῇ, καὶ νὰ καταναλώσῃ μὲ τὰς βασιάνους τὸ σῶμά του, καὶ οὕτω
 120 μὲ τὴν χωνείαν τοῦ μαρτυρίου νὰ τὸ λάβῃ ἀφθαρτον καὶ λαμπρὸν ἐν οὐρανοῖς· νὰ φ. 26^v θυσιάσῃ δι / ἀ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν πρόσκαιρον τούτην ζωήν, διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὴν αἰώνιον· ἤθελε καὶ ἐδίψα νὰ ἀπολαύσῃ τὸν γλυκύτατόν του Δεσπότην, τὴν τρυφήν τῶν ἀγγέλων, τὴν δόξαν τοῦ παραδείσου, τὸ ἄκρως ἐφετὸν καὶ δρόμον πλέον σύντομον, πλέον ἀπλανῆ, καὶ πλέον ἔνδοξον δὲν ἐδυνήθη νὰ εὔρη ἔξω
 125 ἀπὸ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Εὐμορφότατα καὶ ἀρμονικώτατα τὸ φάλλει ὁ ἱερὸς μελωδὸς λέγων· «ἐνίκα γὰρ ὁ πόθος τὴν φύσιν, διὰ θανάτου πείθων τὸν ἐραστήν, διαβῆναι πρὸς τὸν ποθούμενον Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐκεῖ εἰς τὴν ἀσεβεστάτην Ῥώμην, ἐκ προστάγματος βασιλικοῦ, ἐγένετο συμβούλιον μέγα, τί ἔπρεπε νὰ κάμουν διὰ τὸν χριστιανισμόν, ὅ-
 130 ποῦ τὸν ἔβλεπον, πῶς ἐπλατύνετο τόσον πολύ. Τὸ ἀντίχριστον ἐκείνο συμβούλιον, τοῦτο ἀπεφάσισεν, ὅτι νὰ σταλθοῦν πανταχοῦ ὀρισμοὶ βασιλικοί, ὅσοι δὲν πείθονται νὰ λατρεύωσι τὰ εἰδῶλα, νὰ λαμβάνωσι πικροτάτας παιδείας, καὶ νὰ θανατώνωνται

ἀνηλεῶς. Ταῦτα τὰ ἀντίθεα προστάγματα, ἄρχησαν εὐθύς νὰ ἐνεργοῦνται μέσα εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπάνω εἰς τὸ τρυφερὸν σῶμα τοῦ καλλινίκου Γεωργίου· ὅτι ἀπὸ τὸν
 135 θυμὸν ὑπερῶσεως ὁ παμμίαιρος Διοκκλητιανός, διὰ τὴν τολμηρὰν ἀντιλογίαν τοῦ μάρ-
 τυρος, ἄρχισε νὰ βάνῃ εἰς πρᾶξιν μὲ ὄλην τὴν βίαν, μὲ ὄλην τὴν μανίαν, μὲ ὄλην τὴν
 αὐστηρότητα, ὅσα κολαστήρια ἐφύτευσε εἰς τὸν νοῦν του ὁ ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκτό-
 νος διάβολος· καὶ ἦτον κατὰ ἀλήθειαν φρικτὸν θέαμα· ὅτι ἔβλεπέ τις εἶνα παρα-
 δοξώτατον πόλεμον· ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἓνα μέγαν μονάρχην, μὲ δημίων πλῆθος πο-
 140 λύ, μὲ στρατεύματα φοβερὰ περικυκλωμένον, μὲ πλῆθος ἀπείρων λαῶν, ὅπου ὄλοι
 πνέουν θυμὸν καὶ μανίαν· καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἓνα νέον πολλὰ τρυφερὸν τὴν ἡλι-
 φ. 27^τ κίαν, μόνον μονώτατον εἰς / τὸ μέσον ἰστάμενον, γυμνὸν ἀπὸ ἄρματα, μάλιστα καὶ
 δεδεμένον τὰς χεῖρας. Οὗτος εἶναι ὁ θαυμαστὸς καὶ πανθαύμαστος Γεώργιος.

Ἐκεῖνοι πολεμοῦσι μὲ κοντάρια, μὲ βούνευρα, μὲ τροχοῦς, μὲ ἀσβέστας, μὲ ἀσι-
 145 τίας, μὲ φάρμακα θανάσιμα καὶ ἄλλα σατανικὰ ἐφευρέματα, καὶ ὁ Γεώργιος ἀντιπολε-
 μεῖ μὲ μόνην γλῶσσαν καὶ λόγον, μὲ τὸν ὅποιον στηλιτεύει τὴν πλάνην τῶν εἰδώ-
 λων καὶ κηρύττει Θεὸν ἀληθινὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, μὲ τοῦ ὁποίου τὴν παντοδύ-
 ναμον χάριν νικᾷ τοὺς ὀρωμένους καὶ ἀοράτους ἐχθροὺς καὶ αἰχμαλωτίζει εἰς τὴν
 πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν μαρτύρων τοὺς χιλιάρχους Ἀνατόλιον καὶ
 150 Πρωτολέοντα καὶ τὸ ὄργανον τῆς σατανικῆς δυνάμεως, τὸν μάγον Ἀθανάσιον, χωρὶς
 νὰ λέγω τὸ ἄπειρον πλῆθος, ὅπου ἐφώναζον μεγάλη τῆ φωνῇ, μέγας ὁ θεὸς τοῦ Γεωρ-
 γίου· ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους ὄλους προλάμπει, καὶ ὑπεραστράπτει Ἀλεξάνδρα ἡ
 βασίλισσα, ἡ ὁποία τώρα ἔγινε τῆ ἀληθείᾳ βασίλισσα, νυμφευθεῖσα τὸν οὐράνιον καὶ
 αἰώνιον βασιλέα Χριστόν, διὰ τῆς χύσεως τοῦ μαρτυρικοῦ τῆς αἵματος, βάπτισμα
 155 ὅπου μὲ δευτέρα ἀμαρτήματα δὲν μολύνεται, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον.

Εὐγε καὶ ὑπέρευγε, θεῖε Γεώργιε, ὄντως καὶ μεγαλομάρτυς καὶ ὑπερέξοχος
 εἶσαι ἀθλητῆς, καὶ ἀθλητῶν κλέος, καὶ τῶν μαρτύρων δόξα, καὶ τῆς οἰκουμένης
 ἀπάσης τερπνὸν ἀγαλλίαμα· ὡς λαμπρά σου ἡ ὁμολογία, ὡς καταπληκτικὴ σου
 ἡ παῖρησία, ὡς θαυμαστὴ καὶ πανθαύμαστος ἡ ἐν βασάνοις καρτερία σου. Φρίτ-
 160 τει μου τὸ πνεῦμα, ὅταν ἐννοῶ τὸ σῶμά σου μεληδὸν κατακοπτόμενον ἀπὸ τὸ
 φρικαλέον μηχανήμα τοῦ τροχοῦ· καὶ ἔτι περισσότερον φρίττω, ὅταν σὲ βλέπω
 τρεῖς ἡμέρας τεθαμμένον μέσα εἰς τὸν ἀσβεστόλακκον καὶ ζῶντα διαμένοντα καὶ
 πάντῃ³¹ ἀδιάφθορον· θαῦμα τοῦτο κατὰ ἀλήθειαν, οὐδαμῶς κατώτερον ἀπὸ ἐκεῖνο
 φ. 27^ν τῶν ἐν Βαβυ / λῶνι μακαρίων τριῶν παιδῶν· ἀλλὰ καὶ τρέχοντα σὲ βλέπω πρὸς
 165 τὴν φυλακὴν φοροῦντα χαλκωμένα καὶ ἀναμμένα ὑποδήματα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τού-

159 τοῖς Βασάνοις, κώδ. 12

31. Τέλος ε' φύλλου τοῦ χφ. 12 τῶν Ἰωασσαφαίων.

- τοῖς, πάλιν ἐγὼ σὲ βλέπω ἀπ' ἀρχῆς ὑγιαίνοντα, καὶ σῶον ὀλόκληρον καὶ ἐξα-
στράπτοντα ὑπὲρ τὸν ἥλιον, προοίμια φανερά τῆς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἀφθαρ-
σίας καὶ λαμπρότητος, ὅπου σοὶ ἠτοίμασεν ὁ ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατος· καὶ ἀνίσως
τὰ ἐν γῆ μεγαλεῖά σου εἶναι τοιαῦτα, ποῖος νοῦς δύναται νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐν
170 οὐρανοῖς δόξαν σου, καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν μαρτυρικὴν σου παρῆρσιάν; Μακά-
ριοι ὅσοι σὲ ἐπλούτησαν προστάτην καὶ πρεσβευτὴν πρὸς τὸν Κύριον ἐν ταῖς αὐτῶν
περιστάσεσιν· ἀλλὰ τί εἶπα, ὅσοι σὲ ἐπλούτησαν; Μακάριος ὅλος ὁ κόσμος· ὅλοι
οἱ ἀπανταχοῦ χριστιανοί, ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν ἡλίου ὑμνεῖται καὶ κη-
ρύττεται ὡς θαυμαστὸν καὶ ὑπερένδοξον τὸ ἅγιόν σου ὄνομα. Μακάριοι ἐσμεν
175 καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ σου δοῦλοι, οἱ εἰς τὴν τιμίαν καὶ πανένδοξον ἑορτὴν σου
εὐλαβῶς συνελθόντες. Καὶ ἄμποτες, ἄκρε φίλε τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν
εὐπαρῆρσιάστων σου πρεσβειῶν νὰ ἀξιωθῶμεν οἱ ἀνάξιοι τῶν ἐν οὐρανοῖς τοῖς
δικαίοις ἠτοιμασμένων καὶ ἀποκεκληρωμένων σκηνῶν, μετὰ τὴν λύσιν τῆς προσ-
καίρου ἡμῶν ζωῆς, ἂν καὶ διὰ τὰς ἀπείρους ἡμῶν ἀμαρτίας, δὲν εἴμεσθιν ἄξιοι
180 τοιούτου ζητήματος· ἀλλ' ἡ μαρτυρικὴ σου πρεσβεία, ὡς ἀκαταίσχυντος, ἄς ἀνα-
πληρώσῃ, παρακαλοῦμεν, τὸ παρ' ἡμῶν ὑστέρημα.
- Ἐχετε, χριστιανοὶ ἀδελφοί, ἐν περιλήψει καὶ μὲ πολλὴν συντομίαν τὴν πα-
ράστασιν τῆς φρικώδους ἀθλήσεως τοῦ λαμπροῦ ἐν μάρτυσι Γεωργίου· ἠκούσα-
τε, ὅτι τῷ πυρὶ τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγάπης φλεγόμενος δὲν ἐκαρτέρησε νὰ τὸν φέ-
185 ρωσιν ὡς κακοῦργον δεμένον εἰς τὸ στάδιον, ἀλλ' αὐτὸς αὐτόκλητος, ὠρμησεν
εἰς τὸ μαρτύριον· ἠκούσατε ὅτι μὲ ἄκραν ἀφοβίαν καὶ ἐλευθεροστομίαν ἤλεγξε
φ. 28[†] τὴν πλάνην τῶν ἀθέων τυράννων / καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐκήρυξε, πῶς ἓνας εἶναι
ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ ὅτι
μὲ τὰ παράδοξα σημεῖα καὶ τέρατα, ὅπου ἐνεργοῦσεν ἡ δύναμις τοῦ ἐσταυρωμέ-
190 νου εἰς τὰ φρικτὰ πάθη, ὅπου ὑπὲρ αὐτοῦ ἔπασχεν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ
πλήθος ἀναρίθμητον· καὶ τέλος πάντων, ἐπετέθη καὶ αὐτὸς ἔσχατος, καὶ ἀνέ-
δραμε πρὸς τὸν ποθοῦμενον, καὶ νῦν ἐν οὐρανοῖς μετὰ τῶν ἀγγέλων συναγάλλε-
ται, καὶ ἐπὶ γῆς ἐξ ἀνθρώπων δοξάζεται καὶ μακαρίζεται.
- Ἄλλ' ὦ μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γεώργιε, καθαιρέτα τῆς ἀντιχρίστου
195 εἰδωλομανίας, καύχημα καὶ σέμνωμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, φωστὴρ ἄδυτε
τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς ἐκκλησίας, ὄρχαμε, πρῶταρχε, καὶ κλέος τῶν ἁγίων
μαρτύρων· πυρὸς νοητὸς τοὺς ἐκ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναπέμπων τοῖς σοῖς ἄθλοις καὶ
θαύμασι· σωτὴρ τῶν κινδυνεύόντων· ἀντιλήπτωρ τῶν μετὰ πίστεως ἐπικαλουμέ-
νων σε· ἔπιδε συμπαθέστατε οὐρανόθεν, ἐπικάμφθητι χριστομίμητε, εἰς τὰς δεή-

170 παρῆρσιάν σου κώδ. 12

175 οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ εὐρισκόμενοι καί, κώδ. 12

176 εὐλαβῶς, παραλείπεται ἀπὸ τοῦ κώδ. 12

182 χριστιανοί, παραλείπεται ἀπὸ τοῦ κώδ. 12

- 200 σεις ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου· οἶδαμεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι μεγάλην ἔχεις τὴν παβρῆσίαν πρὸς τὸν κοινὸν ἡμῶν Δεσπότην, ὅτι καὶ μεγάλως ἐδόξασας αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς μεγάλως σέ ἐδόξασε, καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ· λοιπὸν δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν, ἀθλητὰ λαμπρότατε, χρῆσαι πρὸς αὐτὸν τῇ μαρτυρικῇ σου παβρῆσίᾳ, καὶ ἴλεων ἡμῖν αὐτὸν ἀπέργασαι, ἵνα τὰ πλή-
- 205 θη τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν παραβλέψας, νεύση εἰς τὰς καρδίας τῶν πολεμούντων νὰ καταπαύσουν καὶ μίαν φορὰν τοὺς πολέμους, καὶ νὰ κάμουν μίαν παγκόσμιον εἰρήνην· λυπήσου ἅγιε τοῦ Θεοῦ τοὺς πτωχοὺς, τοὺς πένητας, τὰ ὄρφανά, ὄλην τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπου πάσχει ὄλη κοινῶς, ὡσὰν ἓνα ἀσθενὲς καὶ ἐκλελυμένον σῶμα· καὶ μετὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν ἅγιε τοῦ Θεοῦ κατάπεμψον οὐρανόθεν τὰ
- φ. 28^ν θεῖα ἐλέη, εἰς ὄλους ἀπλῶς τοὺς εὐλαβεῖς σου ἑορταστάς, καὶ ἐξαιρέ / τως εἰς τοὺς δούλους σου τούτους, τοὺς ἐπιτρόπους, καὶ συνδρομητάς τοὺς κοπιῶντας καὶ φροντίζοντας, διὰ τὴν σύστασιν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ ἁγίου σου τούτου Ἰαοῦ, καὶ εὐλόγησον ἅπαντας, καὶ ἄνδρας, καὶ γυναῖκας, καὶ τέκνα, χαριζόμενος ἅπασιν υἱεῖ-
- 215 αν, εἰρήνην, ἀγάπην πρὸς ἀλλήλους καὶ προθυμίαν εἰς τὰ ἐλλείποντα καλὰ, καταξιῶν αὐτοὺς εἰς ἔτη πολλὰ νὰ ἐπιτελῶσι, καὶ ταύτην τὴν τῆς ἱερᾶς σου ἀθλήσεως ἑορτήν· καὶ τὴν ἐτέραν τῆς σεβασμίας σου ἀνακομιδῆς, εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας, τῶν αἰῶνων ἀμήν.

205 Ἐν τῷ κώδικι 12 (φ. 178^ν) μετὰ τὴ λέξιν παραβλέψας περιέχεται τὸ ἐξῆς κείμενον:

τὰ μὲν σκάνδαλα, καὶ τὰ σχίσματα, καὶ τὰς διχονοίας, ἐκ μέσου ἡμῶν ἐξάρη, ὡς πάντη ἀλλότρια οὐ μόνον τοῦ μοναχικοῦ τάγματος, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς τοῦ χριστιανώμου πληρώματος, ὡσὰν ὅπου τὸν μὲν σατανᾶν ταῦτα πάντα εὐφραίνουσι, τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ εἰρηνικόν, καὶ εἰρηνοποιόν, καὶ γαλήνιον, καὶ γαλήνης πρόξενον λυποῦσι καὶ παρ(ορ)γίζουσι· ναὶ θειότατε καὶ εὐμενέστατε, δεόμεθά σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν οἰκτρῶν καὶ ἀναξίων δούλων· συμ / παράλαβε, θεῖα ψυχῆ, ἄξιον συμπρεσβευτήν, καὶ τὸν μέγαν καὶ μυροβλύ/την Δημήτριον, καὶ ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἓνα, καθὼς τὸ θεῖον ῥητὸν ἀποφαίνεται καὶ ἀξιῶσατε ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς, νὰ τελειώσωμεν ἐν μετανοίᾳ τὸν ἐπίκληρον τοῦτον βίον, ἵνα τύχωμεν σωτηρίας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

Τὸ αὐτὸ κείμενον περιέχεται καὶ ἐν τῷ κώδικι 94 ἐν τῇ κάτω ᾠᾷ τοῦ φ. 28^ν καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ φ. 29^ν μὲ τὰς ἐξῆς διαφορὰς: ὑπάρχει ἐν ἀρχῇ καὶ πρὸ τῶν λέξεων τὰ μὲν σκάνδαλα ἢ προσθήκη: Καὶ ἴλεων ἡμῖν αὐτὸν ἀπέργασαι, ἵνα τὰ πλήθη τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν παραβλέψας, ὡς καὶ ἀπάλειψις τῶν λέξεων (α) καὶ ξένα, (β) οὐ μόνον τοῦ μοναχικοῦ τάγματος καὶ (γ) σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ. Ἐπίσης ἀντί: χριστιανώμου πληρώματος, ἔχει χριστιανώμου λαοῦ.

Ἄμφότεροι οἱ κώδικες παρὰ τὴν λέξιν ἀποφαίνεται ἔχουν τὴν παραπομπὴν (1) καὶ ἐν τῇ ᾠᾷ σημειοῦται: Ἐκκλησιαστῆς κεφ. Α΄.

2

Ἐπεὶ οὖν ὁ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μανασίου ἁγίου

ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ

Ἐπεὶ οὖν ὁ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μανασίου ἁγίου
ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ

Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μανασίου ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ

Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μανασίου ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ

Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μανασίου ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ
καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ καὶ ἁγίου ἡσυχαστοῦ

Κώδιξ Ξενοφώντος 63, φ. 2.

